

Teljes erővel megindult a választási küzdelem az egész országban

A kormány mindenkivel paktumot akar kötni. Hírek a Magyar Párt és a liberálisok megegyezéséről. A temesvári polgármester nemzetiség szerint akarja felosztani a községi mandátumokat. A községi választások technikai menete

(Cluj-Kolozsvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A választási nagyvásár, összes megmozdított kíséreléseivel, az egész országban teljes gőzzel megindult. K. svárosokban és nagyvárosokban egyébről sem hallani, mint arról az alkurul, mely az egyes pártok és a kormány között a voksokért folyik. Elvekről és politikai meggyőződéséről még eddig vajmi kevés szó esett. Lepadatu miniszter Kolozsvárra érkezése megindította itt is a választási mozgalmat. Tegnap még csupa tartózkodás volt tapasztalható a pártok, mint a polgárság részéről, míg ma már teljes kifejtődésben van a választási kampány. Pozitív eredmények még sehohsem mutatkoznak, de a szakadatlanul folyó tárgyalásokról kiszivárgott hírekből egyre világosabb kristályosodik elő a helyzet képe.

Egészen autentikus információink szerint a

A Magyar Párt megegyezett a liberálisokkal?

A tanácskozásokról semmiféle információt nem adtak az értekezlet résztvevői. A párt egyik vezetőtagja mindössze annyit árult el, hogy a paktum ügyében még nincs döntés. A végleges állásfoglalás a Magyar Párt bukaresti küldöttségének tárgyalásaitól függ, amelyek azonban a kolozsvári központnak kell szakdolgozni. Kiszivárgott hírek szerint azonban a Magyar Párt és a liberálisok közötti paktum befejezett ténynek vehető.

Mind ezekből nyilvánvaló, hogy Bratiannék teljesen izolálni akarják a nemzeti pártot, arra az esetre, ha nem lenne hajlandó paktumot kötni. Egyedül ugyanis minden népszerűsége ellenére sem számíthat a nemzeti párt arra, hogy eredményesen vehesse fel a harcot a liberálisok ellen.

Küldöttségjárás Lepadatu miniszternél

Ma délelőtt egyébként Lepadatu miniszter hivatalában fogadta a dr. Mihali Tivadar, volt miniszter és dr. Utalea Octavian polgármester vezetése alatt megjelent hóstáti küldöttséget. A hóstáti képviselők, mint ismeretes, már régóta hangoztatják, hogy arra a pártra adják le szavazataikat, amely garantálja az agrársérelmek orvoslását. A kisajátítások idején ugyanis a hóstáti földet, amelynek visszaszerzésére megindult minden akció meghiusult. Az érdekeltek hisztérikosok most azzal a javaslattal léptek Lepadatu miniszter elé, hogy hajlandók választási paktumot kötni a kormánypárttal, ha a város elfogadja a kisajátított földekért cserébe felajánlott területet a gazdasági akadémiá mellett. Hosszas tanácskozás után elvileg abban történt megállapodás, hogy a kormány elfogadja az akadémiá mellett levő gróf Mikes-féle birtokot. Bár végleges döntés még nem történt, annyi bizonyos, hogy a hóstátiak, akik majdnem ezer szavazatot jelentenek, elveszítettnek tekinthetők a Magyar Párt részére, amely pedig minden eszközzel igyekezett őket magának megtartani.

Hasonló megbizással kereste fel Lepadatu minisztert a kolozsvári mészárosok küldöttsége. A husiparosok megismételték azt a kívánságukat, hogy engedjék meg a husárok felemelését. Ennek ellenében hajlandók szavazataikat a liberális listára leadni.

Hogyan szavaznak a körzések?

A választások technikai előkészületeinek megbeszélésére tegnap a vármegyeházán érte-

kormány mindenképpen biztosítani akarja győzelmét a választásokon és ezért a regátban komoly tárgyalásokat kezdett egy a parasztpárttal, mint a néppárttal. Hír szerint a nemzeti párt és a parasztpárt fuzója éppen ezen tárgyalások miatt hiúsult meg az utolsó pillanatban. Erdélyben a kormány a kisebbségeket akarja megnyerni magának. Meg nem erősített verziók szerint a szászok már le is kötötték magukat, a Magyar Párttal való megegyezés érdekében pedig Lepadatu miniszter jött Kolozsvárra, ahol a talajt már hetek óta készítették elő a liberális párt helyi vezetői. Lepadatu miniszter kész ajánlattal indította meg a tárgyalásokat. Az ajánlat fölött a Magyar Párt végrehajtóbizottsága ma egész délelőtt tanácskozott.

kzlet volt. Az értekezlet határozata értelmében Kolozs megye községeiben ma hirdetményt tesznek közzé, mely szerint a falvakban február 19-én és 20-án lesznek a választások.

A szavazás reggel 8 órakor kezdődik és délután 5 óráig tart. Szükség esetén ez a terminus este 10 óráig meghosszabbítható. Szavazati joguk azoknak van, akik a belügyminiszter 82218 számú rendelete alapján összeállított választói névjegyzékekben benne vannak. A választói igazolványokat a községi hatóságok osztják szét három nappal a választás megegyezése előtt. Ezen időpont után is kiválthatók azonban az igazolványok a választás megkezdése előtt az illetékesek által a primáriákon.

A választási helyiség körletébe senki sem léphet feyveresen, ott nem fejthet ki propagandát és a csoportosulások is tilosak. A választási helyiség közelében a szeszes italokat árusító üzletek bezárandók. Vidéki községekben a választás napján az összes kocsmák bezárva tartandók. Az ezen rendelet ellen vétőket a törvény értelmében büntetni fogják.

A rendelet azután felsorolja azt a 192 ko-

A temesvári zsidóságnak négy tanácstagságot ajánlottak fel

Temesváron, mint az Uj Kelet már jelentette, Lucian polgármester tegnap délutánra összehívta a temesvári polgárok vezetőembereit pártkülönbségre való tekintet nélkül, hogy a községi választások ügyében megállapodást létesítsenek. A nemzeti párt részéről az értekezleten nem vettek részt, vezetőjük, Ungureanu dr. jelen volt ugyan, de kifejezetten hangsúlyozta, hogy mint magánérdeklődő van jelen. A polgármester indítványozta, hogy Temesvár népkisebbségi számarányának megfelelően állítsanak össze egy közös listát és kerüljék el azt, hogy a város lakosságát különböző ellenlistákkal választási izgalmakkal tegyék ki. Temesvárnak összesen 15 720 választója van, amelyből 5226 német, 3950 magyar, 3618 román, 2148 zsidó és 778 egyéb nemzetiségű, főleg szerb. A százalékarány tehát a következő: német 34, magyar 25, román 23, zsidó 14 és a többi nemzetiségű 4 százalék. Temesvárnak 30 rendes és 10 póttagot kell választania. Javasolta tehát: válasszanak 10 német, 7 magyar, 7 román, 4 zsidó és 2 más nemzetiségűt a tanácsba rendes tagonként.

Kun Richard azt javasolta, hogy nem nemzetiségek, hanem foglalkozás szerint állítsák össze a listákat a következő tabella szerint: az első kategóriába tartoznak a diplomás

lozs megyei község t, amelyekben február 19-én tartják meg a községi választásokat, egyrészt a primáriák helyiségeiben, a legtöbb községben pedig az iskolában 34 községben február 20-án tartják meg a választást. A kolozs megyei községek mindegyike 9 tanácsost és 3 póttagot választanak.

A rendelet befejezésül megállapítja, hogy a megválasztott tanács tagok a hivatalból kirendelt tagokkal együtt március 7-én alakítják meg minden községben a tanácsot.

A megyei választásokra vonatkozólag a minisztérium részéről eddig konkrét intézkedés még nem történt. A prefekturákat egy miniszteri rendelet felszólította ugyan, hogy a megyei választások megegyezéséhez szükséges községcsoportosítások tervezetét készítsék el, de a választások megegyezésének időpontjáról ebben a rendeletben még nem esett szó. Muresan Septimiu prefektus munkatársunk kérdésére elmondta, hogy a prefekturán a megyei választásokra is megtörténtek az előkészületek, a választások azonban valószínűleg csak március vége felé fognak megtörténni.

Kolozsvárt ma osztják fel választási körzetekre

Kolozsváron még nem történt pozitív intézkedés a választások előkészítésére. A névjegyzékek január 31-ig még közszemlére maradnak kitéve és a járásbíró útján mindenki kérheti addig választói jogának elismerését, de szavazni csak azok fognak, akik már benne vannak a névjegyzékben. A városi tanács egyébként már elkészítette azt a tervezetet, amely Kolozsvárt megfelelő számú választási körzetre osztja és megnevezi azokat a választási helyiségeket, ahol a szavazások történni fognak. Ez a tervezet ma kerül megvitatásra azon az értekezleten, amelyet a vármegyeházára hívtak össze. A beosztást a törvény szerint a törvényszék elnöke fogja végezni és az eredményt, bár a törvény február negyedikéig ad erre haladékot, valószínűleg már holnap közléteszik.

emberek, a másodikba a gyárosok és az iparosok, a harmadikba a kisiparosok, a negyedikbe a munkások és az ötödikbe az egyéb foglalkozásúak.

Ezt a tervet többen támogatják. A szociálisták részéről Gábriel József párttitkár volt jelen, aki kijelentette, hogy a munkásság nem mehet együtt a kormánylistával és vagy az ellenzéki listával mennek, vagy ha ilyen nincs, akkor önnálló listát fognak felállítani.

Hosszas vita után megállapodtak abban, hogy ma délelőtt a különböző pártok, mintegy 150 főre tehető megbízottjai újból összeülnek és meg fogják ejteni a jelölést. A jelölést egy nyolctagú jelölőbizottság ejti meg, amely bizottságban az összes pártok képviselve vannak. A bizottság elnöke a polgármester, tagjai pedig a következők: Ungureanu nemzeti párti, Grosoreanu averescanus, Veterani dr. a Magyar Párt, Nemes József ugyancsak a Magyar Párt, Gábriel József a szociálisták, Vértes Adolf a zsidók és ha ő akadályozva volna (miután ő a Prochaska-koncern ügyvédje és így rendkívül sok a dolga) Linder Ármin a volt Városi Takarékszövetkezet vezetője, valamint Muth Gáspár dr., a svábok és a temesvári németek képviselője.

Ez a mai ülés is csak informatív jellegű

lesz, mert a Magyar Párt, a szocialisták és a svábok reprezentánsai kijelentették, hogy ők mindaddig nem adhatnak végleges határozatot, amíg központjuktól nem kapnak végleges utasítást.

A választási helyzet Nagyváradon

Nagyváradról jelentik: A községi választások Nagyváradon is nagy izgalmat keltenek. Rigmann dr. nagyváradai prefektus azt akarja elérni, hogy Nagyváradon a jelöléseket ne a pártok, hanem a gazdasági csoportok végezzék el. Errevonatkozólag Flegmann Armin, a nagyváradai kereskedők reprezentánsa kijelentette, hogy őt és dr. Fried Jánost felhívta a prefektus és kifejtette előtűk tervét. Ők hangsúlyozták a prefektus előtt, hogy a nagyváradai kereskedők a községi választásokon az iparosokkal fognak együttthaladni. Az iparosok ré-

széről Mönus Sándort, Órás Lászlót, Szabó Károlyt, Baluca Györgyöt, Szűcs Istvánt és Robiczek Károlyt hívatta magához a prefektus. Erről a kihallgatásról az iparosok a következőket mondják:

— Mi kijelentettük a prefektusnak, hogy bár a nagyváradai iparoság 92 százaléka magyar, mégsem zárkózunk el az elől, hogy az iparosok, kereskedők és intellektuálisakra való tekintet nélkül válasszanak. Az iparosok legnagyobb része tagja a Magyar Pártnak és bizonyos, hogy annak listájára fog szavazni, ezért nem hisszük, hogy sikerül létrehozni egy olyan paktumot, amely a Magyar Párt törekvéseivel ellenkezik. A paktumot csak azon esetben tartjuk lehetségesnek, ha a prefektus megengedjük a Magyar Párttal.

A munkásság várakozó állásponton van, amíg központi utasítást nem fog kapni.

Az Uj Kelet ankétja a politikai pártok és gazdasági érdekcsoportok választási programjáról

(Cluj-Kolozsvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A husz nap mulva lezajló községi választások élénk izgalomban tartják nemcsak a politikai köröket, de az összes gazdasági és társadalmi csoportokat is. Aminthogy egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a községi választások minden politikai karakterük mellett is nagymértékben markolnak bele a gazdasági és társadalmi élet minden megnyilvánulásába. Minden csoport igyekszik az erejének megfelelő, sőt igen gyakran azon túlszónó képviselést biztosítani magának az új községi tanácsokban.

Eppen ezért elsőrangú fontossággal bír annak ismerete, hogy az egyes pártok és gazdasági érdekcsoportok milyen várakozásokat fűznek a választásokhoz és milyen taktikai eszközöket alkalmaznak csoportjuk érdekében a választások folyamán. Az Uj Kelet munkatársa felkereste az összes országos jellegű pártok és érdekcsoportok központi vezetőit, akik a feltett kérdésre a következő nyilatkozatokat tették:

Dr. Fischer József,

az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke

— A községi választásokat minden politikától mentesen kell lefolytatni, mert a községi politika nem irányulhat másra, mint a gazdaságos, tiszta és előrelátó, elsősorban pedig demokratikus községi gazdálkodásra. Egy ilyen városi politika kifejlesztése eminens érdeke a zsidóságnak, amely nagyrészt városi elem. Ezért minden erővel össze kell fognunk, hogy országsszerte ezt a politikát inaugurálhassuk. Ha-

bár ezek szerint éppen a népesség érdekében távol kell tartani a választások ügyét az országos politikától, lehetetlen meg nem látni, hogy az előbbvázolt városi politika is csak egy demokratikus atmoszférában alakulhat ki és hogy ennél fogva a küszöbön levő községi választások, ha a fentiek szerint kitűzött célt valóban elérni akarják, egyúttal a demokrácia harcát is jelentik a mindent elűzletesítő reakció előretörése ellen.

— A zsidóságnak ebben az alkotmányos küzdelemben egységesen kell felvonulnia és félretéve a zsidóság kebelén belül fennálló minden eltérést, arra kell törekednie, hogy az összes politikai tényezőket megértessük, hogy a zsidósággal, mint komoly politikai faktorról, számolni kell, mert csak így lehet kilátásunk arra, hogy a zsidóságot ért nagy sérelmek orvosolhatók lesznek. Véleményem szerint tehát a községi választásoktól a következő két irányban várhat eredményt a zsidóság:

1. A községek gazdálkodásának feljavulását és a demokratikus szellem megerősödését.

2. Annak az áldatlan állapotnak a megszüntését, hogy a zsidó tömegeket politikai szempontból számba nem vehető tényezőként kezelték.

E szempontok figyelembevételével alakult meg az egységes zsidó választási blokk, amelynek már eddig is sikerült az országgrészünkben élő zsidóságot olyan egységbe tömöríteni, amely ugy szervezettségénél, mint a köréje csoportosuló választók számánál fogva biztosíték arra,

A fürthi messiás

— Regény —

13

Irta Jacob Wassermann

Kövétték a pillantását és egy női alakot vettek észre a kövek között, egy fűzfabokor mellett állott. Halálos megdöbbenés csöndje hullott rájuk, mintha egyszerre és mindannyian megszűntek volna lélekezni. Halkan és szivreváhatóan csendült fel egy tiszta leányhang, valami idegen ritmusu, idegen nyelvű melódia. A sírásó és rabbi Seligman voltak a legbátrabbak, és minthogy mégis csak emberi hang volt az, amit hallottak, végül a többi férfiak is kövétték őket, aztán a gyermekek és utolsóknak az asszonyok is.

Senki sem ösmerte meg Cirlet, a fiatal lányban. Minden öltözete csak egy ing volt, úgy állott ottan, és meg se látszott rajta, hogy fázik. Aki így látta ezt a lánykát, annak minden szorongató fájdalmat vele kellett éreznie. De volt valami ravaszkodó a fájdalmában és valami gerjedelmes megkívánczolás bánatos szemében.

Ancsal Steinbläser suttogva szólította meg: — Mit keresel itt? Itt van-e eltemetve valakid?

Egy fiatal asszony meleg gyapjukendőt nyújtott feléje, de Cirle némán utasította vissza.

— Halljátok, amit mondani akarok néktek, — szólott most a leány és futó borzongás szaladt mindannyiokon keresztül, mialatt közelébb toltak.

— En kolostorban nevelkedtem és apáca tanítottak rá, hogy Jézus Krisztusban higgyek. De gyermekkoromban zsidó voltam és Lengyel-

ország az én szülőföldem. Egyik napon a keresztények ráncsaptak és az ágyaink vérben usztak. Apámat, anyámat, bátyámat és lánytestvéreimet irtózatossággal verték agyon. A házak égtek, asszonyokat és lányokat a templomba zártak és lángok között haltak meg. Egy istállóban rejtöztem és hallottam a hörgésüket és halálköltésüket. Az idő mulott. Es ha keresztények között is, keresztény imádságokat mondtam, — semmit se feledtem, a zsidó semmit se felejt! Egyik napon megszöktem és cigányok fogadtak maguk közé. Ugy éltem közöttük, mint egy gonosz álomban és éjszakánként hívó hangok vetek körül. A völgyem vár, — kiáltották a hangok, — kitarja két karját és vár. Ó az, aki több mint Jézus Krisztus, ő az istea maga.

Es tegnap, hajnali szürkület idején volt, hogy álomban hozzám lépett az apám. Ezt mondotta: A seregek ura, Sabbatai Cövi menyasszonyául választott ki téged. Indulj elébe, mert ő az a csillag, amely támadt Jákob kebeléből, amint az a bibliában írva van. Az egész napon át félelem töltött meg és nem tudtam nyugovást találni. Es ma, hogy feküdtem, újra megjelent apám szelleme, kezével megragadott engem és ide hozott.

Legyűrte az ingét és a mellén megmutatta a körmök nyomát, ott, ahol az apja keze belémarkolt. A jobb emelője fölött és a bal tomporán véres horzsolások voltak.

Hosszu hallgatás támadt. Valami megmagyarázhatatlan félelem mindenkit visszariasztott attól, hogy a fiatal lányt megszólítsa. Csöndes rajongást, fanatikus hitet, titokzatos extázist és bachanaliák szédületét, — mindezt már látták, vagy érezték. De a nyilvánvaló csodának ilyen közelsége a szemük előtt: elképesztette

hogy a községi választások alkalmával ezek a célok megvalósíthatók lesznek.

Dr. Bolla Romulusz,

az erdélyi nemzeti párt vezetőpolitikusa

— A községi választásoknak a nemzeti párt nem tulajdonít semmi politikai fontosságot. Elve, hogy a legtisztességesebb és legalkalmasabb emberek kerüljenek be a községi tanácsokba, akiket a lakosság ilyeneknek tart. Ebből kifolyólag a nemzeti párt a vármegyei választásokat sem tekinti jelentősnek.

— Egyébként úgy a községi, mint a vármegyei és városi választások igazolni fogják a nemzeti párt eddigi sikereit és különösen azt, hogy ez a párt a nép és az ország közbizalmának letéteményese. Meggyőződésem az, hogy igenis van közvélemény, amely, amennyiben az akaratok szabad nyilvánítása lehetséges lesz, feltétlenül a nemzeti párt embereit fogják diadalra juttatni. Ezalatt nemcsak szorosban a nemzeti párthoz tartozó egyéneket, hanem mindazokat értem, akik ennek az országnak a jólétét és előrehaladását nyugateurópai szellemben akarják biztosítani, nem pedig fanariota és bizantin rendszer szerint, amelynek tipikus képviselője a mai román kormány és amely, önző és egyéni érdekei céljából képes minden erkölcsötlen és alávaló cselekedetre. Ha ma az országban általános az elszegényedés, a teljes jogbizonytalanság, a dezorganizáció, antiszemitizmus és hasonló effélék, — ennek mindnek csak a mai kormányzati rendszer az oka, amely semmi tiszteletra nem érdemes, amelynek semmi tekintélye nincs és amely csak diverziókkal tartja fenn magát.

— A nemzeti párt reméli és elvárja, hogy becsületes küzdelemben pártja mellett fogja találni az összes, igazi demokráta elemeket, a parasztpártiakat, szocialistákat, a nemzetiségek demokráta csoportjait és mindazokat, akiket, a szerencsétlen négyévi liberális kormányzat után egy tisztességes kormányzati rendszer iránti vágy tölt el, amely a mai bizonytalan helyzetnek véget vet és az országnak szolid alapokon nyugvó fejlődést biztosít.

Dr. Schuller Rudolf,

a szász kisebbség vezetőpolitikusa

— Elvi álláspontunk az, hogy a községi választásokat neutralizálni kell. Ez azonban, sajnos, nem fog sikerülni, mert a nemzeti pártiak nem akarnak a liberálisokkal közös listán szerepelni.

— A szászok álláspontjáról a legközelebbi napokban Szébenben fogunk döntenit, arról tehát most nem nyilatkozhatom.

őket és félelemmel töltötte el valójukat. A kapu körül setét tömeg tünt fel és tompa-nyugtalan morajjal közeledett. A halottak háza előtt fáklákat gyújtottak és a fáklák tüze véres fényrel ömlött el az arcokon és füstjük komor sötétségbe vont a hold korongját. A domb oldalán Zacharias Naar közeledett, kézenfogta Cirlet és hangos szóval, érthetően mondotta:

— Vezessed őket Cion leánya! Valakik itt jönnek, mindannyian meghajolnak előtted.

Az utcák felett megvirradt a reggel. Mindenütt izgatott emberek csoportosultak. A környékes Ottensoosból, Schnaittachból, Unterfarrubachból és Hüttenbachból beözönlöttek a zsidók. Senki se tudta, hogyan terjedt el olyan gyorsan a hír, hogy Fürthben, a zsidók temetőjében valami rendkívüli dolog történt és hogy minden óra kimeríthetetlenül ontja magából az eseményeket. Két zsidó, a Samuel Ermenther és Nachman Sandel Mahler, mindketten örögrózságbéli templomszolgák, nagy, drága szőnyegeket terítettek az utcára és virággal szórták tele: rózsákkal, szegfűvel, orchideákkal, amiket egy előkelő kertészlet melegházából szereztek. Az ablakokból girlandok lógtak és arany és ezüst gyertyatartók állottak az ablakpárkányokon. A lelkek izgalma mind magosabbra csapott, mint valami viharos áradás. Itt volt egy okos, világlátott zsidó, névszerint Dávid Tischbeck, a Wolf Bieresl öccsefia: ez azt beszélte, hogy mindenütt, német földön, osztrákok országában, Itáliában és még a spanyolok földjén is, olyan sivár szédület, olyan iszonyatos zűrzavar uralkodik, hogy senki se bizonyos benne, vajjon a szomszédja, a felesége vagy a gyermeke nem örült-e meg.

Folytatása következik.

— Az a néző önálló kisebbség Errevonatkozólag Egyébként remél alatt az összes kis lesznek egymással

Dr.

— A Magyar készül fel a községi vezetéknek kiment utasítások. Az egynek a tárgyalások be. Egyelőre ezek kozhatom, mert a későbbi határozatok az összes vidéki Magyar Párt ülés hogy a Magyar P melyik kisebbségi választási küzdelem végleges döntésről ki, amelyeket az zólni fognak.

a szocialist

— Az erdélyi ponti vezetősége tanács egy állá melynek az a fészervezett munk előkészítse. Az egészében megind ellenére a legfőbb a legtöbb kilát párttal fogunk az pár napon b gyar Párttal me elé az a komoly másunk szerint kal kötött pak sen kizárja az e helyzetünket is nemzeti párt és jönne, mert akk csatlakozhatnánk nagyobb valószínűs fognak paktumot hogy a szocialist bele a küzdelem tássokkal. A kol m'ntegy négyez — minden kin — tekintélyes s szociáldemokrata gyűlést tart, me lentőségét fogjuk előtt. Az utcabő kódésüket, has táció a vidéken telepeken.

Dr. Bő

az UGIR kol

— A nagyip álló, anyagilag f gozni tudó új álló községi vá ségek szervezeti városaink ügyvez irányban, hogy a ügyeinek intézése tására, kulturinté ben anyagi ér legyenek.

A városi vez átfarmálása csak geknek párt, osz nélkül való harm sitható meg. A erkölcsi és anyag lessége lesz a anyagából mind viselő rétegek, fő és tisztviselő társ Nem szabad öss az országos pa szabad megháti agitációktól, m zikus működés

— Az a nézetem, hogy a zsidóság, mint önálló kisebbség vegyen részt a választásokban. Emmeronakozólag én már lépéseket is tettem. Egyébként remélem, hogy a választások idején alatt az összes kisebbségek állandó érintkezésben lesznek egymással.

Dr. Deák Gyula

a Magyar Párt főtárgya

— A Magyar Párt a legnagyobb energiával készül fel a községi választásokra. A vidéki szervezeteknek kimentek az értesítések és a megfelelő utasítások. Az egyes politikai pártokkal most folynak a tárgyalások, amelyek még nem fejeződtek be. Egyelőre ezekről a tárgyalásokról nem nyilatkozhatom, mert ez a nyilatkozat prejudikálna a későbbi határozatoknak. A jövő hét elején, amikor az összes vidéki szervezetek vezetői megjelennek a Magyar Párt ülésén, végleg döntünk az irányban, hogy a Magyar Párt melyik politikai párttal, illetve melyik kisebbségi párttal kooperálva megy be a választási küzdelembe. A jövő héten megtörténő végleges döntésről a párt hivatalos kommuniké ad ki, amelyeket az összes kisebbségi lapokkal közölni fogunk.

Hoffer Géza,

a szocialista párt kolozsvári főtárgya

— Az erdélyi szociáldemokrata párt központi vezetősége és a kolozsvári szak szervezeti tanács egy állandó bizottságot küldött ki, melynek az a feladata, hogy a pártot, illetve a szervezett munkásságot a községi választásokra előkészítse. Az agitáció az egész vonalon teljes egészében megindult a munkásság részére — ellenére a legfektelenebb liberális terrornak — a legszebb kilátásokkal kecsget. Hogy melyik párttal fogunk paktumot kötni a választásokra, az pár napon belül föltétlenül eldől. A Magyar Párttal megindult tárgyalásaink befejezése elé az a komoly akadály gördül, hogy tudomásunk szerint a Magyar Párt a liberálisokkal kötött paktumot, ami részünkről teljesen kizárja az együttműködés lehetőségét. A mi helyzetünket is nagyon megkönnyítené, ha a nemzeti párt és a parasztpárt fuziója létre jönne, mert akkor minden aggodalom nélkül csatlakozhatnánk a fuzionált párthoz. A legnagyobb valószínűség szerint a nemzeti párttal fogunk paktumot kötni, de az sires kiárva, hogy a szocialista párt teljesen önállóan megy bele a küzdelembe, még pedig a legjobb kilátásokkal. A kolozsvári választói névjegyzékbe, mintegy négyezer munkás van felvéve, ami — minden kinullázás és visszaélés ellenére is — tekintélyes szám. Egyébként a kolozsvári szociáldemokrata párt február 7-én nagy népgyűlést tart, melyen a községi választások jelentőségét fogjuk ismertetni a munkástömegek előtt. Az utcabizalmiak már megkezdték működésüket, hasonlóan megkezdődött az agitáció a vidéken is és a nagyobb munkatelepeken.

Dr. Bőszörményi Sándor

az UJIK kolozsvári ügyvezető igazgatója

— A nagyiparosság politikai szempontokon felül álló anyagiilag független, erkölcsileg intakt és dolgozni tudó új vezetőségeket vár a küszöbön álló községi választásoktól. Csak ilyen vezető ségek szervezhetik a községeink, különösen pedig városaink ügyvezetési és gazdasági rendszerét oly irányban, hogy azok a teherviselő polgárság lokális ügyeinek intézésére, termelő munkájának támogatására, a turizmájuk fejlesztésére, de egyben anyagi értekeik megvédésére alkalmasak legyenek.

A városi vezetőségek fent jelzett irányban való átalakítása csak a községi terhekkel viselő tömegeknek párt, osztály, nemzetiség és valláskülönbség nélkül való harmonikus együttműködése után valósítható meg. A nagyiparosságnak azért szellemi, erkölcsi és anyagi súlyánál fogva eminens kötelessége lesz a községi választások agitációs anyagából mindent kiküszöbölni, ami a teherviselő rétegek, főként az iparosság, kereskedő, gazda és tisztviselő társadalom szétmálására irányul. Nem szabad összetévesztenie a községi választásokat az országos parlamenti választásokkal. És nem szabad meghátrálnia az egyoldalú pártpolitikai agitációktól, melyek az összpolgárság harmónikus működését úgy a választások idejére, mint

a választások által teremtett új rezsim nyolc évi időtartamára csak akadályozhatják.

Richard R. Tuffli,

a kolozsvári Sfatul Negustoresc elnöke

— Erdély kereskedői hitelt hiszik, hogy most képesek lesznek alkalmat találni azon aspirációik manifestálására, amelyeket az egyszintenciális szükségletek diktálnak. Hiszem, hogy a régi nagy nehézségekkel szemben sikerülni fog mostan, ha nem is a parlamentben, legalább a községekben vállvetve küzdeni a kereskedelmet megbénító spekulatörvény, a makszimális árak, a különböző megszólitások és az elviselhetetlen adók ellen, egyben eredményesen intervenálni, ahányszor a kereskedő-osztályt sérelem éri. Ha a kereskedők megértik mindezeknek a szükségességét és ehhez mértén fognak eljárni, akkor várakozásaink teljesedni fognak. A kereskedőknek vallási és nemzeti hovatartozásra való tekintet nélkül azokat kell megválasztaniuk a községek és városok vezetőségeibe, akik reggeltől estig szaka datlanul dolgoztak és dolgoznak az érdeklükben. Ha így fog történni, akkor nem lesz szükség azokra a külső akciókra, valamint a drága és időröbölő gyűlésekre, amelyek jóformán mindig eredménytelenek maradtak.

— Ne felejtsek el a kereskedők, hogy a múlt évben, amikor megfelelő parlamenti képviselőt híjján csak ilyen elméleti jellegű közdelmet indíthattunk az üzlethelyiségek bérelti szerződéseinek ügyében, minden akciónk a legnagyobb kudarccal járt. Képviselet hiányának köszönhető, hogy most is másképpen bírálják el a kereskedőket, mint más bérlőket. A lakbérleti törvényt meghosszabbították. Más polgárookra vonatkozólag a kereskedők érdekében is meg kellett volna hosszabbítani. Az, hogy

ugyanegy polgári osztályról kétféle intézkedés történt, kétféle polgárt teremtett meg Romániában: privilegizált és nem privilegizált állampolgárt.

— A Sfatul Negustoresc, mint professzionális szervezet és a többi kereskedőtestületek, valamint a szervezett iparosok, akik üzletük miatt ideszámíthatók, vigyázni fognak és direkt módon hallatni fogják szavukat a községi képviselőtestületekben. A kereskedők, ez a konszolidációra igyekvő polgári osztály, amely a legtöbb szavazattal rendelkezik, mindezeknek tudatában kell az urnák elé lépniük.

Moldovan Anton,

a kolozsvári ipartestület elnöke

— A kisiparosok és kézművesek egyik legnagyobb adófizető táborát képezik a városnak. Éppen ezért álláspontunk az, hogy a kézművesek és iparosok számuk és teherviselésük arányában kell, hogy a városi vezetésben helyet foglaljanak. A multban, sajnos, ez a jogos kívánságunk nem érvényesült és épen ezért az új választásoktól reméljük ennek teljesedését. Véleményem szerint az volna a leghelyesebb, ha az összes politikai és gazdasági érdekcsoportok proporcionális alapon egy közös listával lépnek fel a választásokon, mert csak ez biztosíthatja azt, hogy az arra legmegfelelőbb és legértékesebb elemek kerüljenek be a város vezetőségébe. Miután eddig ezek a törekvések megintultak, valószínűtlenné látszik, hogy egy ilyen egységes listát összeállítani lehessen. — a kisiparosok és kézművesek előreláthatólag külön listával fognak résztvenni a választásokon. Tekintettel arra, hogy a kézműiparosok száma több mint kétezer, és ezenkívül sokan vannak, akik nem képesített iparosok ugyan, de akik a választásokon velünk jönnek, hiszen kizárva, hogy listánkat győzelemre tudjuk vinni.

Kolozsvár egymillió dolláros kölcsönről tárgyal Jövahagyták a 110 millió költségvetést. Utalea polgármester ígéri, hogy a villamosművek kibővítését még a községi választások előtt megkezdik

(Cluj-Kolozsvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár pénzügyi vezetősége még a múlt év végén összeállította a város idei költségvetését, amikor váratlanul rendelet jött a belügyminisztériumtól, hogy a községi választásokig függesszék fel a munkálatokat, mert az 1926 évi költségvetés összeállítása már az új vezetőség feladata lesz. Később újabb utasítás érkezett, hogy a költségvetést mégis el kell készíteni és Bukaresbe felterjeszteni. E rendelkezés alapján Utalea Octavian dr. polgármester és Peptea pénzügyi tanácsos befejezték az új költségvetés összeállítását. Kolozsvár ezévi költségvetéséről Utalea polgármester a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— A költségvetést személyesen vittem le Bukarestbe, ahol a belügyminiszter szóbelileg már jóvá is hagyta. Eszerint Kolozsvár ebben az évben százötvenmillió lejes háztartással fog dolgozni. A költségvetés azonban, mint már többször kijelentettem, csak a legfontosabb szükségletek fedezésére is alig elegendő. Ezért

már régebben tervbe vettük egy nagyobb külföldi kölcsön felvételét.

Az utóbbi időkben három ajánlatot is kaptunk, mind a hármát Amerikából. Ennek az a magyarázata, hogy az amerikai pénzpiacon annyira felgyűlt a felhasználatlan tőke, hogy rentabilis vállalkozásnak veszik, ha a rosszvalutájú középeurópai államokban is el tudják helyezni. Az első ajánlattevő egy kaliforniai tröszt volt, amely egymillió dollárt ajánlott fel hat, illetve a törlesztésekkel együtt kilenc és fél százalékos kamat mellett tizenötévi amortizációra. A tárgyalások már majdnem megállapodáshoz vezettek, amikor újabb két ajánlat érkezett kanadai érdekeltségektől.

Az egymillió dolláros kölcsönt okvetlenül fel kell vennünk, mert olesó és szükség van rá. A nagyvonalakban kidolgozott tervet szerint ugyanis

ebből az összegből elsősorban egy modern közfürdőt, egy hatalmas mozgósínházat építenénk, végül pedig a mai városrosháza helyén egy öteleteres palotát,

amelyben az összes városi hivatalok elhelyezhetők lennének. Ezzel egyfelől azt érnék el, hogy mintegy tíz hatalmas épület felszabadulna, azonkívül pedig az új városházában üzlethelyiségeket nyitnánk, lakásokat rendeznénk be és egy hatalmas kulturtermet előadások és estélyek számára, amely már évek óta hiányzik Kolozsváron. A kölcsön folyósítását maguk is azt akarják, hogy az egymillió dollárt csakis olyan vállalkozásokba fektessük, amelyek rentabilisak s garantálják, hogy jövedelmükből a kölcsönt könnyűszerrel lehet a kitűzött idő alatt visszafizetni. A kölcsön perpektuálása már csak rövid idők kérdése.

Utalea polgármester ezután még nyilatkozott Kolozsvár egyéb aktuális problémáiról, így a villamosmű ügyéről is. Elismeri, hogy a mai helyzet tarthatatlan, ennek az oka azonban az, hogy a villamosüzem kiépítésére kiirt pályázatok körül állandó kulisszámögötti küzdelem volt, amely megakadályozta, hogy bármelyik tervet is realizálni lehessen. Most három tervet fekszik a városi tanács előtt, amelyek valamennyien alkalmasak a mai mizériák megszüntetésére. A polgármester határozottan megígérte, hogy a villamosmű kibővítését még a községi választások előtt meg fogják kezdeni.

Zongorák gyári lerakata, gyári áron részletre is. **Sternberg,** — Oradea-Mare Bulev. Regele Ferdinand

Ki akar

érettségizni!

Összevont magánvizsgát tenni! Teljes anyagi felelősséggel elkészít a **Galgóczi Tanintézet** Budapesten, VIII. Mária Terézia tér 3. sz. III. 22.

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Az erdélyi zsidó közélet az utóbbi hónapok alatt öröndetes módon megélné. A marosvásárhelyi konferencia határozatai értelmében az egyes vidéki városokban sorra szervezik ujja a helyicsoportokat és sűrűn érkeznek jelentések új csoportalakulásokról is.

Marosvásárhelyen

A körzet legfontosabb feladatának tekintette az új konferenciális és szervezeti programjának során a marosvásárhelyi helyi csoport kereteit megerősíteni és erélyes akcióval, új elemek megnyerésével, a tagok számát felfokozni. Ilyen előzetes munka után még a múlt év végén nagy érdeklődés mellett megtartott tisztújító közgyűlésen az alábbi tisztikar lett megválasztva: elnök **Wolster Kálmán**, alelnökök: **Simon Márton**, **Deutsch Vilmos**, főtítkár: **Hirsch Simon**, titkár: **Sajovits Béla**, pénztáros: **Serbu Zsigmond**, ellenőr: **Kovács Áron**, kulturreferens: **dr. Engelberg Dezső**, gazda: **Darvas Mór**, ügyész: **dr. Horváth Simon**. Választmányi tagok: **dr. Heilper Emil**, **Simon Izó**, **Friedler Izidor**, **dr. Farkas Dávid**, **Láng Frigyes**, **Rottmann Mór**, **dr. Erdélyi Emil**, **dr. Schwartz Emil**, **Boskovics Jenő**, **dr. Kállai Béla**, **Czibom Jakab**, **Fritsch Izó**, **Kohn Henrik**, **Löte Lázár**, **Vass Albert**, **Gerson Máttyás**, **Vámos Sándor**, **Tihanyi Eezsó**, **Hirsch Márton**, **dr. Siegelmann Pál**, **Sternberg József**, **Elekes József**, **Révész Zsigmond**, **Kohn Sándor** és **Abraham Lajos**.

A hebraizálás

A marosvásárhelyi körzet ezuttal is szeretettel és bizalmat nyújtja **Stern Antal** körzeti alelnöknek lelkes és odaadó munkájáért. A csoport a héber nyelv tanítására nyelvkurzusokat szervezett, amelyeken bevált tanérek csoportszerinti oktatást rendeznek. A marosvásárhelyi résztvevő óhajtok felhívtnak, hogy ebbeli szándékukat a Str. Calarasilor 19. sz. alatti irodában jelentsek be.

Megelégedéssel közölhetjük, hogy a hitközösség képviselőtestülete a cionista helyi csoport beadványára a héber nyelvnek az iskolába való bevezetését határozta el és e célra pótlólag megfelelő kiadási tételt állított be folyó évi költségvetésébe.

Debóra-Nőegylet

A marosvásárhelyi zsidó életbe szervesen kapcsolódik bele a **Debóra-Nőegylet**, amelynek újonnan választott tisztikara biztosíték arra, hogy ez az egyesület ezután is méltó módon képviseli részét a zsidó társadalmi munkából. A december 27-én megválasztott új tisztikar a következőképpen alakult: Elnök: **Simon Mártonné**, alelnökök: **Elekes Józsefné**, **Rottman Mórné**, ügyvezető alelnökök: **Vass Albertné**, **Hirsch Rezső**, pénztáros: **Szabó Sámuelné**, főellenőr: **Auslaender Sándorné**, ellenőrök: **Rónai Izsóné**, **Heim Hermanné**, gazdák: **Horváth Arminné** és **Rothstein Szidónia**, főtítkár: **dr. Bretter Rudolf**, titkárok: **Horváth Ida**, **Sajovits Béla**, jegyzők: **Kohn Henrikné**, **Friedmann Márkusné**.

Nagyszalonta

Január 15-én alakult meg Nagyszalontán a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja egy közgyűlés keretében, amelyen a központ részéről **Rosenfeld Sándor** volt jelen. A közgyűlés a csoport elnökévé **dr. Kálmán Jenőt**, titkárává **Molnár Gábor**t választotta. A sékelbiztosi teendőket pedig **Guttmann Miksa**, a K. K. L. biztosi teendőket **dr. Kálmán Jenő** végzi. Gazdagsági intéző **Farkas Kálmán**, pénztáros **Bretter Mór**, ellenőrök: **Weisz Jakab**, **Weisz Ödön**, **Weinberger Béla**, **Schwartz Adolf**, vigalmi bizottság: **Bretter Vilmos**, **Kardos József**, **Bartók József**, **Szilas Sándor** és **Mauthner Arnold**. Ugyanezen gyűlés keretében választotta meg a szalontai Aviva új vezetőségét, melynek élén **Feuerlicht Ilonka** áll, mint róshaaviva. A közgyűlésen egy a helyi csoport, mint az Aviva vállalta a zsidó nemzeti munkát.

Szászrégen

Jan. 17-én a marosvásárhelyi körzeti kiküldötte **dr. Krausz Mór**, **dr. Engelberg Dezső**, **dr. Erdélyi Emil** és **Hirsch Simon** urakat Szászré-

genbe, az ottani csoport évi tisztújító közgyűlésére, ahol közreműködtek a szászrégeni cionista közélet regenerálásában. A közgyűlésen **dr. Erdélyi Emil** hatalmas beszédben hívta fel a jelenlevők figyelmét a KKL-munka fontosságára, **dr. Krausz Mór** a palesztinai problémákról tartott előadást. Az új tisztikar választott elnöke **Fixel Vilmos** lett. A közgyűlést jólsikerült **Bialik-estély** követte, amelyen **dr. Engelberg Dezső** és **Hirsch Simon** urak vettek aktív részt.

A közgyűlés magáévá tette a konferencia azon határozatát, hogy cionista tisztséget csak az viselhet, aki a KH-al szemben fennálló kötelezettségének eleget tesz. Ugyanez alkalommal **dr. Erdélyi Emil** megalakította az ottani KKL-munkabizottságot és **dr. Krausz Mór** a KH-munkabizottságot.

Egeres

Január 17-én alakult meg Egeres és környéke részvételével a Zsidó Nemzeti Szövetség

Románia kérte a kisantant-konferencia elhalasztását a községi választások miatt

Pasics jugoszláv miniszterelnököt Montekarlóól sürgősen hazarendelték Belgrádba. Balkáni konferencia lesz Bukarestben

(Bucurest-Bukarest, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román kormány jegyzéket intézett a jugoszláv kormányhoz, amelyben arra kéri, hogy halasszák el a kisantant-konferenciát, tekintve, hogy annak dátuma összeesik a községi választásokkal. Tegnap érkezett meg a belgrádi kormány válasza, amely szerint sürgős és fontos kérdések szükségessé teszik a konferencia mielőbbi megtartását. A halasztásról szó sem lehet, ellenben azt ajánlja, hogy a konferenciát a választások ideje előtt tartsák meg. Ilyenformán a konferencia valószínűleg február 5-én lesz Bledben.

Angorából jelentik, hogy a kisantant konferenciája után Bukarestben összeülnek az összes balkáni államok képviselői, közöttük Törökország megbízottjai is. Ezzel kapcsolatban **Pasics miniszterelnököt Montekarlóól táviratilag sürgősen hazarendelték**.

Elsimult az orosz-kínai konfliktus

Az oroszok továbbra is használhatják a Keletkínai vasutat. Megállapodás jött létre a kínai csapatszallítások költségeinek fizetésére

(Moszkva, január 28. A Reuter-ügynökség jelenti.) **Csang-Cso-Lin** és **Krakovecki** orosz főkonzul között Mukdenben létrejött a megállapodás a mandzsuri vasutak használatára nézve. A megállapodás értelmében a szerződő felek kölcsönösen biztosítják a status quot, azzal, hogy a kínai csapatszallítások költségeit a mandzsuri vasutagazgatóságok hitelezik és az elszámolásnál a kínaiaknak adandó nyereségből fogják levonni a tartozásokat.

Az orosz kínai konfliktus ezzel tehát egyelőre befejezést nyert. A megállapodás azonban, amely létrejött, korántsem jelenti azt, hogy Szovjetországnak nem követi továbbra is ugyanazt az imperialisztikus keleti politikát, amelyet eddig követett.

Az a tény, hogy a keletkínai vasutavról nem sikerült eltávolítani Oroszországot és hogy **Csang-Cso-Lin** kénytelen volt a letartóztatott hivatalnokokat visszahelyezni állásukba, bizonyítja a legkérdésesabbul, hogy a moszkvai szovjet milyen mély gyökereket eresztett a Csendes Óceán partján.

A konfliktus, amely most elsimult, egyébként sem érintette súlyosan az orosz diplomáciát, amennyiben olyan állammal szemben robbant ki, amely Moszkva részére csupán átmenőterepül szolgál, igazán csúnya és ellenséges, Japán felé. **Csang Cso Tin** meghunyászkodása csak amellett szól, hogy Oroszország ura em k a terepnek és hogy azon keresztül bármikor szabad felvonulási útja van Japánhoz és Amerikához.

Az Uj Kelet tavaszi Palesztina-kirándulása

(Cluj Kolozsvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy az Uj Kelet szerkesztősége a Palesztinahivatal közreműködésével ez év április havában, közvetlenül Pészach után nagyszabású Palesztinakirándulás megrendezését tervezi. A kirándulás programja akként van összeállítva, hogy a körülbelül 15 napra tervezett ott-tartózkodás ideje alatt a kirándulók nemcsak a történelmi Palesztina festői tájait és az épülő ország új városait és falvait tekinthetik meg, de alkalmuk lesz közvetlenül megismerkedni az ország ipari és kereskedelmi viszonyaival és azokkal a lehetőségekkel, amelyek az ott letelepülni szándékozóknak kínálóznak. A kirándulók kisebb, 8-10 tagból álló csoportokra osztva fogják szakszerű vezetők kíséretében autókban bejárni az ország minden nevezetesebb helyiségét.

A kirándulás rendezősége előre gondoskodik az összes résztvevők kényelmes elszállásolásáról és ellátásáról, ami tekintettel arra, hogy a kirándulás a főturistaszezonba esik, a magánosok számára rendkívül nehéz és még költségesebb. Ugyancsak gondoskodik a rendezőség arról, hogy a kirándulók egy a hajón, mint benn az

országban ortodox kóser ellátásban részesüljenek.

A rendezőségnek még nem áll módjában teljes precizitással megállapítani a részvétel költségeit, az eddig rendelkezésre álló adatok szerint, amelyeken lényeges változás előreláthatólag nem fog történni, a kirándulás költsége a következő:

I. Teljes ellátással a hajón és Palesztinában, összes szállodai, vasuti és autóköltségek Konstanztól Konstanzaig: I. osztály 50 font, II. osztály 35 font.

II. Hajóköltés teljes ellátással Konstanztól Konstanzaig: I. osztály 24 font, II. osztály 15 font, III. osztály 5 font.

A rendezőség felkéri az összes érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat legkésőbb február hó közepéig jelentsek be, mert későbbi jelentkezések előreláthatólag nem vehetők figyelembe.

* Nagyváradon hirdetések, előfizetések felvétel és reklamációkat elintézt az Uj Kelet nagyváradai képviselője, **Blum Zsigmond**, Ezerévi emléktér 2. (ernyőzet.) Lakása Várház-u. 51.

Rasol, Mirjam 'késnélküli borotváló por a legjobb, legkiadósabb és legolcsóbb. Egyedüli készítő **Spitz Sámuel** festékkeres. Carol-Maro Kérjen árajánlatot.

(Bucur tudósítóját mian kiváló alábbi, min amelyet sz A botos Mihai Bude gyalni, aki nevü zsidót egyedül az fogja majd, felmenteni a sem jutott zék ezzel a

Cuza p hogy belev azzal, hog málja — a nepélyesen Bude-nu pe ezé a kizsák

Abban a ilyen módon tudni, hogy mény folytat „az egész ro tése — j l fejtegetéseit lássuk meg séli el:

„Baia Botosanimegy Avram Avra fával rakta r totta meg az a fát, „Mihá szokás, más van lejt, Er

— Nyol árért adom

A dolog lőre így is fo a szójátékára, fogja nyolcv replikázik, a

— Te po s engem inz nyolcvan évig

Ekkor v Mert minden szavak után

— „Ene zsebredugta fordított, — a kezében fe ban szörnyet

Ismételem, sa Cuza prof megalkotják v vagy ártatlan-fejzevel fejbe mert az zsebre

ha azt „guny bitó körálmény itélkezni, hisze egyszerű törté bennünket kiel

is legyen az A nemzeti hóst ez a per nem i

nemzeté, azt m teljes egészéb ban való meg tek től”, nemes

zultus a román ezenkívül egy gyilkosságra va

propagált konce kolni pusztán a hátat fordított.

szabályok csak nem von le sen a mi szemünkbe

elvetjük és ebb akik részben, az kal” szemben m

Ujból hangz semmi más forr

Meggyilkolta a zsidót, mert hátat fordított

Cuza professor nemzeti hőssé avatja
Buteanut

(Bucuresti-Bukarest, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul” mai száma Gr. Damian kiváló román publicista tollából közli az alábbi, minden tekintetben feltűnően érdekes cikket, amelyet szözszerinti fordításban itt adunk.

A botosani esküdtsek a közeljövőben egy Mihai Budeanu nevű paraszt bűntudóját fogja tárgyalni, aki fejszéjével meggyilkolt egy Avramovici nevű zsidót. Minthogy az eset teljesen magánjellegű, egyedül az igazságszolgáltatás illetékes döntésre, ő fogja majd, ahogy azt jónak tartja, elítélni, vagy felmenteni a vádlottat. Egyetlen komoly embernek sem jutott eszébe, hogy pro vagy kontra foglalkozzék ezzel a kérdéssel.

Cuza professor ur azonban szükségesnek tartja, hogy beleavatkozzék ebbe a kérdésbe, nemcsak azzal, hogy Budeanu ártatlannak proklamálja — ami lehetséges és megengedhető, de ünnepelesen kijelenti azt is, hogy ez a pör nem Budeanu pere, hanem az egész román nemzeté, ez a kizsákmányolt és kigunyolt nép.

Abban a pillanatban, mikor Cuza professor ur ilyen módon állítja be a kérdést, érdekes meg tudni, hogyan játszódtott le a bűntény. Minő esemény folytán állítják bíróság elé gyilkosság miatt „sz egész román nemzetet”? A bűntény ismertetése — j l figyeljük meg — Cuza professor ur fejtegetéseit fogjuk felhasználni, hogy mi is ugy lássuk meg a történeteket, ahogy azt Cuza meséli el:

„Baia erdőben, — írja Cuza professor, — Botosanimegyében mint erdőőr szolgált a zsidó Avram Avramovici. Egy napon Budeanu földműves fával rakta meg a szekerét és amikor fizetésre került volna a sor, Avramovici szemérmétre állapította meg az árat ahelyett, hogy megmérte volna a fát, „Mihai Budeanu, mint ahogy vásárkor szokás, más árat ajánlott fel és pedig nyolcvan lej. Erre a zsidó Avramovici így válaszolt: — Nyolcvan évig várj, amíg én ezért az árt adom neked a fat.”

A dolog eddig eléggé ártatlan história s egy óra így is folytatódik. Mert Avramovicinak arra a szójátékára, hogy a fát nyolcvan év múlva sem fogja nyolcvan lejért adni, Budeanu hosszasan replikázik, amely replikának kulmináns része ez: — Te pogány fajzat, ide jösz a mi erdeinkbe s engem inzultálsz. Azt monddod, hogy én várjak nyolcvan évig. Hát ki vagy te?

Ekkor villámgyorsan játszódtott le a dráma. Mert minden átmenet nélkül a „hát ki vagy te?” szavak után Cuza így folytatja:

— „Ene szavakra — látva, hogy a zsidó zsebre dugta kezét és gunyból még hátat is fordított, — Mihai Budeanu, akinek fejsze volt a kezében fejbévágta Avramoviciot, aki nyomban szörnyet halt.”

Imételem, szözszerinti pontossággal adtam vissza Cuza professor fejtegetését. Az olvasók majd megalkotják véleményüket egyedül, vajjon bűnös, vagy ártatlan-e Budeanu, eldöntik majd, joga volt-e fejszéjével fejbévágni Avramoviciot, pusztán azért, mert az zsebre dugta kezét és hátat fordított, még ha azt „gunyból” is tette, mint azt Cuza súlyos bitó körülménynek megállapítja. Mi nem akarunk itélkezni, hiszen ez az eset magábanvéve rendkívül egyszerű történet, — banális gyilkosság — és bennünket kielégít az esküdtsek verdiktje, bármilyen is legyen az. Azt azonban, hogy Cuza Budeanuból nemzeti hőst és mártírt csinál és azt állítja, hogy ez a pör nem is Budeanu pere, hanem az egész román nemzeté, azt mondani, hogy „ez a nemzet a maga teljes egészében igazságot vár Mihai Budeanu ban való megtestesülésében a botosani esküdtektől”, nemcsak szörnyűséges demagógia, de inzultus a román nemzettel szemben is. Cuza cikke ezenkívül egy egészen jól minősíthető vétség is: gyilkosságra való bujtogatás, hiszem az ő általa propagált koncepció szerint bárki meg lehet gyilkolni pusztán azért, mert zsebre dugta kezét, vagy hátat fordított. Az a kicsiség, hogy ezek a szigorú szabályok csak a zsidókkal szemben érvényesek, nem von le semmit a dolog súlyosságából, különösen a mi szemünkben, akik a kannibalizmust egészében elvetjük és ebben különbözünk a román ébredőktől, akik részben, azaz a zsidókkal és „elzsidósodottakkal” szemben megengedik.

Újabb hangsúlyozom, hogy a fenti leírt esethez semmi más forrást sem használtam, kivéve a Cuza

saját szavait, amelyeket rigorozus pontossággal adtam vissza. Az idézőjelbe tett és dült betűkkel szedett részek Cuza szavait foglalják magukba. Az idézőjeleket természetesen én tettem. Még csak azt

szeretném tudni és ez a főkérdés, vajjon a kormány szigorúan törvényes szempontból nézve, nincsen-e semmi hozzászólása ahhoz a propagandához, amelyet Cuza folytat. Gr. Damian

Sauerwein nyíltan bűnrészességgel vádolja Bethlent

Benoit-t életveszélyesen megfenyegették. Climchant követ arra szólította fel Sauerweint, hogy ne térjen vissza Budapestre. Rakovszky belügyminiszter vallomást tett a parlamenti bizottság előtt

(Budapest, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sztrache főügyész ma kijelentette a hírlapíróknak, hogy a vádirat tervezete készen áll. Huszonhat ember ellen emelnek vádat, ezek közül huszonegy le van tartóztatva, öt szabadlábon van. Auer dr., a franciák jogi képviselője ma tesz írásbeli előterjesztést, amelyben összefoglalja a franciák kívánságait és előterjesztést tesz, hogy miképpen óhajtja a kihallgatásoknál az együttműködés megvalósítását.

Sauerwein nyílt támadásba kezdett

Mint ismeretes, Sauerweinnek Budapesten elhangzott kijelentései és a „Matin”-ban megjelent cikkek különböző kommentálásokra adnak alkalmat. Eppen ezért Climchant követ felkérte Sauerweint, hogy ne térjen vissza Budapestre. Sauerwein Bécsben folytatja most már nyílt támadásait. Az egyik bécsi esti lappal abban állapodott meg, hogy a „Matin”-nal egyidejűleg hozhatja a cikkeket. Sauerwein cikke, amely a bécsi esti lapban megjelent, szözszerinti a következőképpen hangzik:

„Az a távirat, amely szerint Briand Climchantnak határozott instrukciókat adott, a budapesti parlament folyosóin nagy izgalmat váltott ki. Egyes csoportokban ilyen szavakat mondtak:

— Ugyan mit is kezdené velünk Franciaország!

A fajvédők odáig mentek, hogy azt állítják, hogy egy ellenségeskedésig menő feszültség a magyarok patriotizmusát csak növelni fogja és propagandái számára újabb tápanyagot ad. A valóság azonban egészen másképpen áll. A magyar közvélemény mindjobban meggyőződik arról, hogy a magas tényezők bűnrészessége a szennyes-affer teljes feltárásának útjában áll. Időközben Sztrache főügyész nagysietve összegyűjtötte magánál a francia bank megbízottait és átadta nekik a válaszokat a feladott technikai kérdésekre. Ezek elhatározták, hogy a válaszokat tudomásul veszik. De nemkevésbé ragaszkodtak ahhoz, hogy közvetlenül résztvehessenek a nyomozásban Mindezeknek alapján világos, hogy az ügy a jelenlegi stádiumban Climchant francia követ és Bethlen miniszterelnök között elintézendő kérdésekből áll.

Páratlan méretű politikai affér

A Briand által felállított tézis abból indul ki, hogy a hatósági vizsgálat részéről a vizsgálat továbbfolytatása elé gördített akadályok azt a gyanút keltették, hogy a magyar kormány a Franciaország biztonsa és hitele ellen irányuló komplott felderítését meg akarja akadályozni. Ez a kétszínű magatartás bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a közönséges bűntény mögött egy páratlan méretű politikai affér rejtőzik. Magyarország agitációk tűzfészke lett, Európa békéjét veszélyezteti és egy komplott-centrumot alkot a különböző nagy- és kisállamok ellen, ez pedig annyit jelent, hogy a Népszövetségnek, amely Magyarországgal szemben eddig bizalmat tanusított, vizsgálatot kell indítania és a nagykövetek tanácsán, mint a szövetséges államok képviselőjének azt kell tanácsolnia, hogy Magyarországgal szemben az ellenőrzést, ahelyett, hogy leépítenék, meg kell erősíteni. Benoit francia főbiztos Budapestet tegnap reggel hétórákor hagyta el, teljesen kimerülve az útjába gördített nehézségektől, de az ezekhez járult halálos fenyegetésektől egyáltalában nem rémülve meg.

E'utazásának oka az a kívánság, hogy a francia kormányt részletesen informálja a lehetlenné vált szituációról. Engemet — írja Sauerwein — a budapesti rendőrség vezetője három nappal ezelőtt hivatalosan értesített, hogy személyem védelmezésének ürügye alatt a detektíveknek egy csoportja fog minden utamra elkísérni. Természetesen ez az egész

egy ellenem irányuló nevetséges manőver volt. Különösen világossá válik ez, ha megtudjuk, hogy a miniszterelnök egy kommunikét bocsátott ki, amelyben kijelentette, hogy fogadtatásomat megtagadta, miután Magyarország ellenességét nem óhajtja látni. Ez a részlet csak egy kis mintául szolgáljon. A mi jámbor hivatalnokaink azonban még nem értek el ahhoz, hogy megértsék, hogy az egész rendőrhatalom és az összes hatalmi tényezők összeesküdtek, hogy megakadályozzák azoknak az embereknek a munkáját, akiknek csak egy becsvágyuk van és pedig az, hogy a pénzhamisítók méltó büntetésüket elnyerjék.”

Bethlen bűnrészessége

Sauerwein ezután így folytatja:

„Tegnapelőtt óta a parlamenti bizottság ülészik. Az ellenzék tagjai úgy informáltak engem, hogy elsősorban a vizsgálat elmélyítését óhajtják kivívni. Elsősorban Bethlent Perényihez intézett levele felől akarják kihallgatni, amely azt igazolja, hogy Bethlen a pénzhamisítási ügyet már december elejétől kezdve ismerte. A Bécsben leközölt levélszöveg hamis, azonban a levél létezik. És egy személység, aki a levél tartalmát ismeri, kijelentette nekem, hogy ez a levél, ha nem is bűntudóilag, de politikailag igen kompromittáló és Bethlen helyzetét a lehető legsúlyosabbá teszi. Bethlen miniszterelnök valóban tudta, hogy egy Franciaország ellen irányuló komplott létezik, de annak bűntudói jellegét nem ismerte és így kérte, hogy minden akciót, amely őt genfi működésében megzavarná, halasszanak el.”

Sauerwein cikke végén a magyar bíróságot pártossággal vádolja.

Benoit jelentést tett Párisban

Benoit rendőrfőbiztos ma Párisba érkezett, ahol részletes jelentést tett a magyar frankhamisítási ügy részletes állásáról. A jelentés részleteiről még nem érkeztek híradások.

Nyolc-tíz nap múlva fejezi be munkáját a parlamenti bizottság

A parlamenti bizottság valószínűleg nyolc-tíz nap múlva befejezi munkáját. A parlamenti bizottság tegnapi ülésén több mint két és félóra hosszat hallgatta ki Rakovszki Ivánt a frankhamisítás ügyének politikumai tárgyában. Azt beszélte, hogy ez a kihallgatás nagyban megrendítette Rakovszky belügyminiszteri állását. Délután félháromkor még mindig együtt volt a parlamenti bizottság, amely után Zsitvai Tibor, a bizottság elnöke kommunikét adott ki. Ebben egyszerűen csak annyit írnak, hogy Rakovszki belügyminisztert kihallgatták, csütörtökön kihallgatják Valkó Lajos ideiglenes külügyminisztert és arról is szó van, hogy kihallgatják Kozma Miklóst, a magyar távirati iroda főnökét.

József kontra Albrecht

József főherceg ma fogadta a „Manchester Guardian” budapesti tudósítóját, aki előtt a következő szenzációs nyilatkozatot tette:

Határozottan ellene vagyok annak, hogy a régi Osztrák-Magyar Monarchiát visszaállítsák. Magyarország legyen királyság, de önálló királyság. Mi, magyarok, nagyon sokat szenvedtünk a négy-évszázados osztrák elnyomás alatt. A Habsburg-család tagjai el vannak szórva az egész világon. Egyesek közülök Spanyolországban, mások Svájcban, sokan Ausztriában élnek Magyarországon csupán Frigyes főherceg lakik, a fiával, Albrechtel, továbbá én, házasiammal és annak kielányával. Én most egy szegény földbirtokos vagyok, valamikor azonban nagyon gazdag voltam. Negyvenkét ezer hektár földem volt Szlovákiában és huszonkét ezer Erdélyben, amelyeket kártérítés nélkül konfiskáltak. Az én családom a Habsburgok egyedüli ága, amely

Lasztását

arendelték

jegyzéket in-
t-konferenciát,
ett meg a bel-
eszlik a konfe-
fánlja, hogy a
valószínűleg

ülnek az összes
solatban Pasics

IS

llapodás

utvora'ról nem
s hogy Csung-
t hivatalnokokat
a legeklatásab-
n mély gyöke-
tján.
ult, egyébként-
náciát, amennyi-
nt ki, amely
ül szolgál, igazi
Cso Tiu meg-
gy Oroszország
keresztül bár-
Japánhoz és

ulása

ban részestül-

áll módjában
a részvétel
e álló adatok
és előrelátha-
ulás költsége

és Paleszti-
és autókölt-
g: I. osztály

ssal Konstan-
font, II. osz-

és érdeklődő-
mert legkésőbb
ehetők figye-

előfizetéseket
Uj Kelet nagy-
redévi emlék-
51.

Carai-Mare
ajánlatot.

százötven év óta Magyarországon él. Őseim palatinusok és a honvédség parancsnokai voltak. *Albrecht főherceg csak öt éve él Magyarországon.* Apjának birtokai Ausztriában fekszenek, jelenleg Cseh-szlovák területen. Ő mindig Ausztriában élt. Éppen ezért nem tartom veszélyesnek Albrechtnek a magyar trónra támasztott igényeit. Lehetséges, hogy környezetében akadnak emberek, akik trónra akarják emelni a főherceget, ez a kísérlet azonban feltétlenül megghusulna az antanton, amely a Habsburgok visszatérését élesen ellenzi. Tudom azt is, hogy Olaszország Ottót sem engedné soha trónra ülni.

József főherceg végül a frankhamisításról is nyilatkozott és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Bathlen meg fogja büntetni a bűnöseit.

Berlini egyveleg

Az Uj Kelet állandó berlini munkatársától
(Fekete kultúra)

Bernhard Shaw divatos darabjában már a maga szarkasztikus-gunyos modorában megjósolja a kort, amikor a hatalmas brit birodalmat sárgák és feketék fogják kormányozni és a hidegvérű szigetlakók csak a sportnak és a szórakozásnak fognak élni.

Igen, a feketék uralma már meg is kezdődött. Legalább is a ritmus, a tánc, a zene terén. Hisz mindenki tudja, hogy a jazz band néger zene, a shimmi és a fox-trott néger tánc. Ezt a területet a feketék már megbódították maguknak. Reméljük és nem hiszünk Bernhard Shawnak, csak egyelőre.

A berlini Nelson-Theater most négerrevüt hirdet. A talaj alaposan elő van készítve. A revünek, mint a bemutató is sejteti, óriási sikere lesz. Fokozatosan szoktak hozzá a berliniek a feketékhez: Négy hét előtt még a világhírű Chocolate-Kiddies (csokoládé-gyerekek) társulata tartotta igazolomban a színházjárók könnyebb fajsúlyt kedvelő részét. Két hét előtt a jávai művészetet mutatják be a Seccesszióban, jávaiak táncoltak has-táncot egy revüszínházban és ma már tiszta Négerrevüt ad a Nelson-Theater.

A csokoládé-gyerekek valóságos lázban tartották a közönséget. Az Admirals-Palast igazgatósága naponta srófolhatta felfelé az árakat, nöhetett a munkanélküliség... a csokoládé-gyerekek zsufolt ház előtt táncoltak.

A jávaiak még messzibb jutottak. Ők a komoly közönséget is megbabonázták. A Seccesszióban Max Libermann a világhírű német képzőművész ismertette a jávai művészet remekait és a kiállítás ezek keresték fel.

A hírnév meg volt alapozva: A kurfürstendami szalonokban a jávai művészetéről beszéltek hozzáértők és hozzánemértők. A revüszínházak konkurálnak, az impresszáriók élelmesek és pár nap múlva már jávai has-táncosok hoztak. A csokoládé le voltak törve, a has-tánc minden kabarétan divatba jött, jávai képeket hoztak az illusztrált lapok, a revüt mindenki létszer nézte meg és az impresszárió sok pénzt keresett.

A Nelson aztán most meg mindenkit lekunkurál. Egész néger revüt hozott Amerikából. Néger a primadonna, a szövegíró, a komponista, a rendező és persze az orchester, a jazz band is néger.

A színház előkelő negyedben van, a közönség kíváncsi, a legolcsóbb hely 5 mk és a jegyek egy hétre előre már elkelték.

Mindenütt fekete... fekete... fekete...

A premiere nagyon előkelő volt, a jazz bandok nagyon jók, az emberek rajonganak a feketékért és a négernek uralma Berlinben még legalább egy hónapra biztosítva van!

(Modern zene)

A kíváncsiság egészen jelentős tömeget hozott össze az egyik legnagyobb koncertterembe. Egy amerikai „művész” és „karmester” dirigálja a maga elektromos orchesterét.

George Antheil előbb proklamációt osztogatott, ahol az amerikai technikai felkészültségtől áthatott új művészet fölényét hangsúlyozta az európai „naiv” ritmusos zene fölött.

A koncert jegyei már hetekkel előbb elfogytak. A kit érdekelt, annak ezennel tudtára adom. Antheil orchesterét a következő instrumentumok alkották: 16 elektromos zongora, 8 Xylophon, 2 acéllemez (vastagság és hosszúság a szinlapon meg volt adva), 2 elektromotor, 1 hajósziréna, 2 esztergpad és 1 elektromos harangjáték.

Azt hiszem, aki e kellékeket elolvassa, az a koncertet el tudja képzelni. A karmesterre vonat-

kozólag természetesen tudni kell még azt, hogy a „dirigálás” egy elektromos kapcsolótáblának az igazgatása által történik. Műsoron a szerzőnek eredeti művei voltak.

A megdöbbentő hatás nem maradt el. A közönség fűtyölt és szünetben már távozott is. Az amerikai bizonyára a markába nevetett, mert ő

a maga üzletét így is megcsinálta.

Künn pedig lassan hull a hó. Kemény hideg van. A pályaudvarról egy emberrel megrakott vonat szállítja a kirándulókat télisprtra. A lokálok zsufolva vannak emberekkel... de ki gondol itt arra, hogy a krízis napról-napra nő és most újra másfél millió munkanélküli van. Havas Imre

Küldöttség Lepadatu miniszternél a Tarbut ügyében

(Cluj-Kolozsvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután négy órakor a Tarbut zsidó iskolaegyesületnek egy küldöttsége jelent meg Lepadatu kultuszminiszter előtt. A küldöttség tagjai dr. Fischer József, dr. Klein Miksa, Molnár Jakab, Antal Márk, dr. Jakobi Emil és Rados Móricz voltak. A küldöttség arra kérte Lepadatu minisztert, hogy sürgősen inter-venialjon a kormánynál a kolozsvári Tarbut-Liceum nyilvánossági jogának visszaadása érdekében. Váztuk azt a súlyos és igazságtalan helyzetet, amelybe a kolozsvári zsidó tanítók és azok szülei jutottak az iskola nyilvánossági jogának minden alap nélkül történt megvonása következtében. A miniszter a legszívélyesebb készséggel vállalta az intervenciót és biztosította a küldöttséget, hogy a Tarbut ügyét a kormánynál jóakarattal támogatni fogja. Kijelentette továbbá, hogy holnap a fővárosba kell utaznia, de február 7-én ismét visszatér Kolozsvárra és akkor személyesen is meglátogatja a Tarbut Liceumot.

Csak kollaborációról és nem fuzióról lehet szó a paraszt- és nemzeti párt között

Az Averscu-párt újra közös harcra szólította fel az ellenzékot a kormány ellen

(Bucuresti-Bukarest, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi sajtó tegnap újból országgyűlést tartott a nemzeti- és parasztpárt fuziójának bírálatát. A hír azonban újra korainak bizonyult. A két párt közötti tárgyalások menetéből egyébként világosan lehet következtetni arra, hogy fuzióról ez alkalommal szó sincs és csupán kormányzati paktumra irányulnak a megbeszélések. Ez a kormányzati paktum létre is jött, csupán formai meg erősítésre vár még. A tegnap esti és mai tárgyalásokról alábbi tudósításunk számol be. A nemzeti-párt végrehajtó-bizottságának tegnap esti határozata nagy feltűnést keltett az összes politikai körökben. Bizonyosra veszik, hogy a határozat szerint fuzióról szó sem lehet s csupán a kormányzati programra vonatkozólag van a két párt között megegyezés.

A parasztpárt egyébként ma délelőtt vezérő-bizottsági ülést tart, amelyen határoznak a választás felől. Amennyiben a válasz kedvező lesz, a két párt között a megegyezés véglegesnek tekinthető és az Athene-Palastban összejárnak a két párt vezetőemberei, hogy a szükséges teendőket megbeszéljék. Jólinformált körök szerint 12 tagú közös vezérő-bizottság alakul, hogy a két párt érdekeit és programját összehangba hozzák és a nemzeti párt tegnapi határozatát a gyakorlatba átültessék.

Lupu dr. tegnap délutáni királyi kihallgatásáról mindenütt a legnagyobb optimizmussal nyilatkoznak. Lupu dr. kifejtette az uralkodó előtt az

ország bel- és külpolitikai helyzetét, kapcsolatosan a közönségi választásokkal.

A nemzeti párt és a parasztpárt között ma egész délelőtt folytak a tanácskozások, melyeket azonban még nem tudtak befejezni. Délután 5 órakor ismét összejött a nemzeti párt végrehajtó-bizottsága, hogy a tegnapi határozati javaslatot, amelyet még mindig nem adtak át a parasztpártnak hivatalosan, bizonyos módosításokat eszközöljön.

Nagy jelentőséggel bír a néppárt végrehajtó-bizottságának tegnapi határozata. Az ülést ma is folytatták, az egyes pártvezérek sorra mondták el véleményeiket. 12 órakor hivatalos kom münikét adtak ki, amely szerint a néppárt vezérő-bizottsága részleteiben is megvitatta a politikai helyzetet s felelőssége tudatában felhívást bocsát ki, amelyben az ország érdekében való hivatkozással arra kéri az ellenzéki pártokat, hogy a közönségi választások idejére tegyenek félre minden pártérdeket, szűnjenek meg a surlódások a pártok között és járuljanak hozzá az összes ellenzéki erők egyesüléséhez.

A határozati javaslat még rámutat arra, hogy milyen előnyöket akar magának a liberális párt abból, hogy a közönségi választásokat kiírta. A választások magukon fogják viselni a liberálisok nép szerűtlenségének bélyegét. A néppárt reméli, hogy ezáltal nem fognak megisméltődni azok a választási visszaélések, mint 1922-ben.

Páneurópa apostola hazajött Amerikából

Páneurópai Uniót szerveztek Amerikában

(Bécs, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagy hírű pacifista, gróf Coudenhove Calergi és felesége Ida Roland, a híres színésznő a napokban visszatértek Bécsbe. Páneurópa propagálójá, Coudenhove már nyilatkozott is útja eredményéről a sajtó képviselői előtt és ezeket mondotta:

— Páneurópa gondolatát egész Amerikában rendkívül kedvezően fogadták. Figyelemreméltó, hogy nemcsak a Népszövetség barátai, hanem annak ellenzői is az én elgondolásom mellett foglaltak állást. Tudvalevő, hogy Amerika közvéleményének többsége a Népszövetségbe való belépés ellen van, mert attól tart, hogy Amerika ezáltal könnyen belesodródhatik egy újabb európai háborúba. A páneurópai gondolat azonban biztosítja Európa számára a békét. Akik a Népszövetségbe való belépés hívei, viszont azt mondják: Ha a Népszövetség a Monroe doktrína alapján épülne föl, akkor ez Amerika belépését csak megkönnyítené. Elutazásom előtt Páneurópa Unió létesült és ennek bizottságaiban a Népszövetség barátai épúgy, mint ellenesei is helyet foglalnak.

— Amerika főérdeke Páneurópában: az európai béke biztosítása és az európai piac szanálása. Amerika nagy nemzeti gazdagságának titka: a nagy belső, zárt piac. Ez lehetővé teszi az ipari cikkek tömegtermelését és ennek alapján a lakosság életstandardjának emelését. Ha Európa ezt a gazdasági szervezkedést utánozni tudja, akkor az egyre fokozódó elszegényedés és anyagi züllöttség elé gátat tudna

emelni. Amerika gazdasági tekintetben olyan erős, hogy az európai konkurenciától egy Európai Egyesült Államok létrejötte esetén semmiképpen sem kellene tartania.

— Amerikában való tartózkodásom idején összeköttetéset kerestem panamerikai körökkel is. Dr. Clarence Owans, a páneurópai jóléti bizottság főtítkára, helyettes elnöke volt a panamerikai gazdasági kongresszusnak, amely egy hónappal ezelőtt ülésezett Newyorkban. A washingtoni panamerikai Unió, amelyben az összes északi és délamerikai köztársaságok követei havonta tisztára amerikai kérdések fölött tanácskoznak, mintája lehetne egy európai szövetség megalakulására. A páneurópai Unió első praktikus célja abban nyilatkozta meg, hogy egy páneurópai tanács szerveződnék Európa egységének dokumentálására. A tanács egyelőre kisebb jelentőségű elvekket foglalkozna, mint például utlevél és közlekedési problémákkal, hogy azután fokozatosan nagyobb és fontosabb kérdések fölött tanácskozzon és pedig abban az irányban, hogy végül a páneurópai program alapján Európa igazi egységét teremtsen meg.

Kereskedők figyelmébe!

Butorszövetek, szőnyegek, ágygarni-
rák, hencsertakarók, gyári árban
Back Bernátnál, Oradea-Mars
Piata Regina Maria 1. sz. szereznek be.
Telefon 9-55

Az Uj Kelet
ság na
Szerkesztők:
Feltöltő szerk
Az Uj Kelet
megjöl

— Péntek
király-uti zsin
az istentiszte-
mond dr. Eis

— Uj kelet
Londonból
kapitány új
A kapitány
vannak és
fog járnai.

— Bécs
rolyt. Nagy
lalkozott má
üggyel, am
vert fel. Az
cég egyik na
selyemáru he
ügy háttérbe
volt, amelyne
a kolozsvári
sitotta. Szend
ben letartózt
intézett a nag
ben közli.Sze
multja iránt.
nagyváradi ba
nagyváradi ba

— Paras
hadbírósg
bírósga ma de
párti agitátor
mármegyei A
között a paras
Joan házába
valamint a „G
vasta fel és ma
meggyesi csend
Rocat letartózt
ma délelőtti tá
hogy a parasz
a párt tagja, el
bírósg dr. Du
a vád és köv
mentette.

— Eljegy
Cluj jegyeiek.

— Vilmos
fordít. Washin
Dietrich Schäfer
kezdik közzélni.
uralma sokkal v
nál, mert a nép
keresztülvihető.
ugrahatók be h
E cikkek felett f
hatók: „Ezeket
to ta angol nyelv
ismételten a köv
vét: „Németből
Vilmos exaszát
1923. január. A
jegyzik, hogy a v
történetirő munk
el az angol ford
annyit fizet e t
eredeti cikkért.

— Leégett
Budapestről jel
körüti Royal-or
mely áttérted
gyorsan terjedt
leégett.

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes oroldyi és bamsagi zsidó napilapja
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 As Uj Kelet cikkének utánnyomását csak a fessé megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— **Péntek esti istentisztelet.** A Ferdinand központi zsinagoga téli imatermében péntek este az istentisztelet fél 6 órakor kezdődik. Beszédet mond dr. Eisler Mátyás főrabbi.

— **Uj ekszpedíció indul az északi sarkra.** Londonból jelentik: George Hubert Wilkins kapitány új ekszpedíciót indít az északi sarkra. A kapitánynak speciális építésű repülőgépei vannak és reméli, hogy az útja sikerrel fog járni.

— **Bécsben letartóztatták Szende Károlyt.** Nagyváradról jelentik: Az Uj Kelet foglalkozott már azzal a nagyarányú visszaélési ügyvel, amely annak idején igen nagy port vert fel. Az Alpenländische Tuchfabrik bécsi cég egyik nagyváradai bank részére hat láda selyemruha helyett hat láda követ küldött. Az ügy lényegében egy többfelé szétágazó bűnügy volt, amelynek főszereplője Szende Károly, aki a kolozsvári Au Bon Gout céget is megkárosította. Szende Károlyt a rendőrség most Bécsben letartóztatta. A bécsi rendőrség átiratot küldött a nagyváradai államrendőrséghez, melyben közli Szende vallomását és érdeklődik Szende múltja iránt. Szende vallomása szerint több nagyváradai banknál folyószámlája volt és egy nagyváradai bankban most is raktára van.

— **Parasztpárti agitátor a kolozsvári hadbírótság előtt.** A kolozsvári VI. hadtest hadbírótsága ma délelőtt tárgyal a Roca Vasile parasztpárti agitátor ügyét. Roca az ősz folyamán a szatmármegyei Aranyosmeggyesen agitátort a gazdák között a parasztpárt érdekében. A gazdákat Gosman házába hívta össze és ott a „Taranizmul“, valamint a „Glasul Satmarului“ című lapokat olvastatott és magyar zta meg nekik. Az aranyosmegyei esendőrség tiltott gyűlés tartása címén Roca letartóztatta és átkísérte a hadbírótsághoz. A ma délelőtti tárgyaláson Roca azzal védekezett, hogy a parasztpárt legális politikai párt és ő mint a párt tagja, előfizetője volt a két lapnak. A hadbírótság dr. Dunca Eugen védőbeszéde után Roca a vád és következményei alól egyhangúlag felmentette.

— **Eljegyzés.** Jacobi Gizike és Löbl Ákos eljegyeztek.

— **Vilmos császár amerikai lapoknak fordít Washingtonból jelentik:** A Hearst-lapok Dietrich Schaefer berlini történetíró cikksorozatát kezdik közölni. A cikkek iránya, hogy a népek általában sokkal veszedelmesebbek a királyok uralmánál, mert a nép hatalmi vágya sokkal könnyebben éreztethető. Ezért a köztársaságok sokkal inkább utasíthatók be háborús kalandokba, mint a királyok. E cikkek felett feltűnő betűkkel a következők olvashatók: „Ezeket a cikkeket a német császár fordította angol nyelvre“. A cikk szerzőjének neve alatt ismételtelen a következő sor jelzi a híres fordító nevét: „Németből fordította a Hearst-lapok számára Vilmos császár“. A cikkek keletkezése pedig: Doorn, 1923. január. A szerkesztőség a cikkek előtt megjegyzi, hogy a volt császár annyira becsüli Schaefer történetíró munkásságát, hogy sajátkezűleg készítette el az angol fordításokat. A Hearst-vállalat ugyanannyit fizet a fordításokért, mint Lloyd George eredeti cikkeiért, vagyis: minden szótért egy dollárt.

— **Leégett a budapesti Royal-orfeum.** Budapestről jelentik: Ma délelőtt az Erzsébet-körúti Royal-orfeum színpadán tűz ütött ki, mely átterjedt a nézőterre is. A tűz rendkívül gyorsan terjedt el, úgy, hogy a nézőtér teljesen leégett.

— **A Tarbut-Centurio somérjainak, a védnői kar és a kolozsvári zsidó lányok által február 7-én a Központi-szállóban rendezendő táncdelutánja képezi a kolozsvári elite zsidó társadalom szenzációját, mert a táncdelután rendezősége a hitűnő szórakozáson kívül elsőrangú meglepetésekkel fogja a közönséget mulattatni.**

— **Véres összeütközések Berlinben Vilmos excsászár születésnapján.** Berlinből jelentik: Vilmos császár tegnapi születésnapján évfordulója alkalmával nagy ünneplések voltak. Az ünneplések alkalmával a kommunista csoportok összevették a nacionalistákkal. A fajvédők nagy lövöldözéseket rendeztek, úgy hogy két kommunista súlyosan megsebesült. A lövöldözöket letartóztatták.

— **A cionizmus, mint általános emberi probléma** címmel tartja meg szombat, 30-án este a neológ elemi iskola nagytermében előadását Salamon László, az Uj Kelet munkatársa. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportjának kulturügyi osztálya által rendezett előadásorozatának ez lesz a negyedik vitavetése, mely iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Eugen Francovici ügyvéd Bucurestiben irodáját Calea Victoriei 50. Pasagiul Victoriei Scara A. alá helyezte át.

— **A testvérgyilkos német báró pere.** Berlinből jelentik: Másfél évvel ezelőtt nagy szenzációt keltett a Tessin bárók családi drámája. Manfred és Kurt Tessin bárók egy vadászat alkalmával lelőtték Walter fivérüket. Akkoriban mindenki meg volt róla győződve, hogy a legidősebb testvért elverték láb alól, mert öröklőni akarták a majorátust. Az eset most került Tübingenben tárgyalásra. Manfred báró elen az volt a vád, hogy előre megfontolt szándékkal lőtte le fivérét, a fiatal Kurt ellen pedig, hogy ebben cinkostársa volt bátyjának. A vádirat ismerteti az eset előzményeit. A meggyilkolt Tessin házasságot boldogtalan volt. Első feleségétől elvált, második feleségével való házassága szintén boldogtalan volt és szintén válással végződött. Ezután visszavette első feleségét és úgy látszott, hogy most már helyrejutott a családi egyensúly, azonban beavatottak tudták, hogy az asszony sógorával, Manfreddel barátságot tart fenn. Ez is, az ügyészi feltevés szerint, egyik indoka volt a gyilkosságnak. 1924 augusztusában Manfred meglátogatta Hofdorftan fivérét, megállapodtak, hogy özvedászatot rendeznek. Augusztus 4-én a vendéglátó testvér elhagyta a vadászterületet, hogy valamit vásároljon, de már a délutáni órákban ismét visszajött. Fivérét rossz hangulatban találta, mert a délelőtti folyamán több puskája elé került vadat nem tudott leteríteni. A két fivér a vadászlatokban töltötte az éjszakát. Másnap reggel, amikor lesbe állottak, egyszerre fegyverropogás hallatszott és Walter hirtelen véresen összeesett. Ezután riasztólővéseket lehetett hallani, a hajtók és a fővadász elsiettek, azonban Walter bárón m r nem lehetett segíteni. **Félóra múlva meghalt.** Az elnök mindenekelőtt figyelmeztette a gyilkossággal vádoit testvért, hogy a vád azért irányul e lene, mert barátságot tartott fenn sógorjével. A vádlott kijelentette, hogy ez tiszta rokoni és baráti természetű viszony volt. Az elnök ezzel szemben rámutat azokra a levelekre, amelyek a vádott sógorjéhez intézett és amelyek olyan hangon íródtak, mint ahogy szerelmesek leveleznek. A beidéztet tanuk közül hárman azt vallották, hogy nem tartják képesnek a két fivért gyilkosság elkövetésére. Maga Schellerer ezredes, az özvegy fivére, aki eddig vád oként lépett fel, a tárgyaláson nagyon tartózkodón viselkedett. A bizonyítási eljárás és a vád és védőbeszéd elhangzása után az esküdtek a két vádlottat felmentették.

— **Javulás állott be Károly extrónörökös állapotában.** Bukarestből jelentik: Károly herceg volt trónörökös állapotában, mint azt Milanóból jelentik, lényegesebb javulás állott be. Romelli udvari orvos, aki az uralkodó utasítására a hír vétele után azonnal Milanóba utazott, visszaindult Olaszországból. Távirati jelentése alapján Mária királyné, valamint Elena hercegnő elálltak attól, hogy Károly meglátogatására Milanóba utazzanak. A király azt az óhaját fejezte ki a miniszterek előtt, hogy szeretné, ha Miklós herceget az egyes miniszterek részletesen tájékoztatnák a politikai helyzetéről. Ezért a kormány tagjai elhatározták, hogy sorra Miklós elé járulnak. A tájékoztatás megrendezésére Duca külügyminiszter kapott megbízást.

— **Sfatul-bál.** A kolozsvári kereskedőtársadalom kedvenc Sfatul-bálját az idén február 21-én, vasárnap este tartják meg a Newyork összes termében. A rendezőség összeállítása most folyik. A bál iránt, melynek jövedelme a most létesített kereskedő segítőalap javára lesz fordítva, élénk érdeklődés mutatkozik.

— **Husvétig kell levizsgáznok a kisebb-ségi tanítóknak.** Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter rendelkezései szerint a kisebb-ségi tanítók és tanároknak a husvétit szünet alatt kell a már tegnap is közölt vizgát letenni. Amennyiben ezen a vizgán sem felelnek meg, végleg elbocsátják őket állásaikból.

— **Az új Palesztina-film óriási sikere Nagyváradon.** Nagyváradról jelentik: A nagyvárad Apolló mozgószínház kedden és szerdán este mutatta be a Keren Hajjeszod Kolozsvárt is óriási sikert aratott legújabb Palesztina filmjét. A film előadása előtt Giszkalay János tartott bevezető konferánstot frenetikus sikerrel. A film előadása alatt a nagyvárad Aviva-lányok zsidó nemzeti dalokat énekeltek a közönség nagy tetszése mellett. A filmet naponta háromszor mutatja be a mozi, mindannyiszor zsufolásig telt ház mellett.

Utikötsége megtérül az árdifferencián, ha **kárpitos anyag** szükségleteit **Back Bernát Oradea-M.** Piața Regina Maria 1 sz. atatt szerzi be. **Telefon 9-55**

A föld

Az Uj Kelet kéthetenként megjelenő irodalmi, művészeti és társadalmi folyóirata február 1-én jelenik meg

40 oldal terjedelemben.

A szenzációs tartalomról:

- Leon Blum, a francia szociálista párt elnöke: Franciák és zsidók.
- Bernhard Shaw két levele a zsidóságról.
- Felix Salten: Az első kételkedés (Novella)
- Somlyó Zoltán: Versek.
- S. Tsernovitz: Ne háborogj én Kar-melem.
- M. J. b'n Gorion: Mi a talmud?
- Dr. A. Harkavi: A héber költészet Spanyolországban.
- Salamon László: Versek.
- Marton Ernő: A föld.
- Fernand Corcos: Impressziók egy épülő országból.
- A zsidók a karrikatura történetében.

Rovatok

- Pilpul
- Zsidó Világ
- Épülő ország

Illusztrációk

- A máramarosszigeti főrabbi temetése (2 eredeti felv.)
- Képek Haifáról és az öbölről (12 eredeti felvétel)
- A narancs és mandula hazája (5 eredeti felvétel)
- Egy modern amerikai zsidó festőművész (2 reprodukció)
- A zsidók a karrikatura történetében. (14 különböző korokból származó zsidó karrikatura).

ügyében

akor a Tarbut előtt. A kül. r. Jakobi Emil ürgösen inter-szaadása érde-sidó tanítók és nt megvonása és biztosította fa. Kijelentette Kolozsvárra és

et szó

zékét

t, kapcsolatlan a párt között ma szások, melyeket zui. Délután 5 párt végrehajtó-rczati javaslatot, a parasztpártnak eszközlőjen.

párt végrehajtó- Az ülést ma is sorra mondották alos kom núnikét vezérlőbizottsága tikaik helyzetet s ssát ki, amelyben ssal arra kéri az i válaszások ide- rdeklet, szíjnének ött és járuljanak vesüléséhez.

autat arra, hogy a liberális párt at kiírta. A vá- a liberálisok nép párt reméli, hogy azok a válasz-

ből

intetben olyan rrenciától egy étrejötté esetén ia.

ködásom idején erikai körökkel erikarópai jóléti nöke volt a pán- snak, amely egy Newyorkban. A o, amelyben az ztársaságok kö- kérdések fölött e egy európai áneurópai Unio vilatkozna meg, szerveződnék Eu- sára. A tanács kkel foglalkozna, edési problémák- nagyobb és fon- zson és pedig l a páneurópai gységét teremte

almébe!
 ágygarni-
 ri árban
 dea-Maró
 zerezne.ök be.

KÖZGAZDASÁG

A budapesti Viktoria-malom fizetésképtelensége válságba sodorta a temesvári Prohaszka-vállalatokat

Teljes fedezetet adott hiteladóinak a Prohaszka-koncern

(Timisoara-Temesvár, január 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már birt adott az Uj Kelet arról, hogy a budapesti Viktoria-malom több mint kétszázmilliárd magyar koronával fizetésképtelen lett. A nagyarányú fizetésképtelenség, mely a budapesti részvénytőzsdán egy napig tartó súlyos besszt eredményezett, válságos helyzetbe sodorta a temesvári Prohaszka testvérek féle koncernát is. A Prohaszka testvérek cége Erdély és Bánát egyik legnagyobb vállalata és a temesvári malmakon kívül a nagyszentmiklósi és bogarasi malmok fölött is rendelkezik. A koncernnek ezenkívül érdekeltégei vannak a temesvári vagonjavító műhelynél, a temesvári térszta-, üveg-, láda-, porcelán- és deszhagyáraknál, de ezenkívül egy hatalmas faraktár fölött is rendelkezik.

A koncern érdekességében állott a budapesti Viktoria-malommal, amely, mint ismert, az Angol-Osztrák banktól mintegy másfél millió angolfont szanalási kölcsönt kapott, mely kölcsön biztosítékául a Viktoria malom összes érdekeltégeit lekötötte, így romániai érdekeltégeit is, amelyek közé a Prohaszka koncern összes malmai is tartoznak.

Amikor a Viktoria fizetésképtelensége nyilvánosságra került, a Prohaszka koncern hitelezői nyugtalankodni kezdtek és a céget való sággal megrohanták fizetésekért. A malmok, melynek betéti osztálya is van, mintegy 50 millió lej betétállománnyal, és a napi bevételük körülbelül 1 és félmillió lejt tett ki, egyideig eleget tehetett a kötelezettségeiknek. Hogy azonban a hitelezőiket megnyugtassák s hogy a momentán kifizetni való 110 millió lejnyi

adósság a céget ne hozza zavarba, rövid tanácskozás után a Prohaszka fivérek úgy határoztak, hogy az összes hitelezőknek, a hitelezési összegek erejéig, a vagyona bekebelezési engedélyt adnak. Ez némiképp megnyugtatólag hatott. A bekebelezésekkel a hitelezők siettek és a tegnapi napon a következő bekebelezések történtek a temesvári telexkönyvénél:

A Temesvári Agrár és Takarékszövetkezet 50 millió lej,
a Banca Romaneasca temesvári fiókja 15 " "
a Timisiana 7 " "
a Szava Bank 3 " "
a Prohaszka-fivérek 3 millió lej.

Ezenkívül másodrendű bekebelezést történt ugyancsak az Agrár Takarékszövetkezet részéről újabb 50 millió lej erejéig, hogy ebből kiegyenlítsék a Malmalom összes betéteseit.

Az óriási vállalatot ért meglepetés nagy izgalmat keltett a Bánágban, ahol az utóbbi időben egymásután előforduló nagy fizetésképtelenségek amugy is nagy károkat okoztak.

Érdekes, hogy a vállalatból Totis Rezső gyapjúgyári igazgató még decemberben kilépett és már ekkor töröltette magát az igazgatósági névsorból. Ez a körülmény csak növeli az izgalmat, mert attól tartanak, hogy Totis már decemberben tudott az esetleges zavarokról és emiatt vált ki. Mint értesülünk aggodalomra egyébként nincsen ok, mert a vállalatnak mindössze 230 millió lejnyi kiterő adóssága van és ezzel szemben a vagyona jóval többet ér. Eppen ezért pénzügyi körök nyugodtan ítélik meg a helyzetet, mert a 230 millió adósság negyven vállalatot terhel.

Bukaresti lapvélemény Bratianu Vintila párisi utjáról. Bukarestből jelenik: A „Dimineata” szerint Bratianu Vintila párisi utazása nem járt semmi eredménnyel, de nem is tárgyalhatott senkivel érdemlegesen, mert Franciaország jelenlegi viszonyai nem olyanok, hogy ilyen kérdések elintézésébe belefoghasson. A francia kormány úgy a bel, mint a külpolitikai eseményekkel van elfoglalva és így Bratianu Vintila nem tehetett egyebet annál, hogy beszélgetéseket folytatott informatív jelleggel egyes felelős ténnyezőkkel és a további tárgyalásokat Diamandira bízta.

Csehszlovák biztosítóintézetek vagyona. A „Prager Börsen Courier” legutóbbi száma érdekes statisztikát közöl a csehszlovák köztársaság területén lévő biztosítóintézetek vagyonaáról, amely határozottan körzérdeklő a mai biztosítási dzsungelben. A statisztika szerint 57 olyan biztosítóintézet van, amely az üzletük minden ágával foglalkozik az 531 lokális jellegű his intézetek kivételével. A biztosítóintézetek vagyoni állásáról a következő sorrend szerinti kimutatást közli a „Börsen Courier”:

Szám	Név	Kapitál (Korona)
1.	Slavia	108.452.050
2.	Moldavia Generali	80.193.904
3.	První ciska vzáj. poj.	53.222.561
4.	Union	38.574.665
5.	Merkur	27.549.363
6.	Pražska Mestská	26.181.198
7.	Concordia	25.789.075
8.	Slovenská	23.128.938
9.	Securitas	21.404.283
10.	Zems. zivotni Brünn	19.263.845
11.	Slovanská	19.111.660
12.	Praha	18.927.336
13.	Continental	17.044.268
14.	Mährisch-S. hlesisch	17.015.251
15.	Általános biztosító	15.576.555

Összesen 30 intézetet sorol fel a B. C.; a kimutatás közli a közel egymilliárd érték elhelyezését is. Ezek szerint 426 millió fekszik csehszlovák értékpapirokban, 55 millió pupillaris biztosításokban, 19 millió egyéb értékpapirokban, 243 millió pénzintézeteknél és 230 millió ingatlanokban.

Petrozsényi kereskedők panasza. A petrozsényi kereskedők panasszal fordultak a kolozsvári Sfatul vezetőségéhez, mint az erdélyi és bánati Sfatulok központjához, hogy a petrozsényi polgármesteri hivatal egyik legutóbbi rendelkezésével az üzleteknek esti hét órakor való zárását rendelte el. A tegnapi esti választmányi ülés foglalkozott a petrozsényi kereskedők panaszával és megállapította, hogy a polgármesteri intézkedés törvényellenes és ellentétben áll az érvényben lévő záróra rendelkezésekkel, amelyek tudvalevőleg megengedik, hogy a fűszerüzletek este nyolcig, szombaton pedig kilenc óráig tarthassanak nyitva. Eppen ezért elhatározta a választmány, hogy illetékes helyen interpellációt fog a törvényellenes intézkedés megszüntetésére.

Kolozsvári kereskedő küldöttség a nagyváradi kongresszus-előkészítő értekezletén. A Sfatul Negustores kolozsvári körzete tegnap este választmányi ülést tartott, amelyen megválasztották a nagyváradi Kereskedelmi csarnok által rendezett kereskedő kongresszus előkészítésére kiküldendő delegációt. A delegáció tagjai: Tuffli Rihárd elnök, Somogyi Miksa alelnök, Biró Andor és Bernát Mór választmányi tagok. A delegáció, amelyet Muth titkár kísért Nagyváradra, vasárnap délelőtt tartja megbeszélését a kereskedelmi csarnok vezetőségével és a többi kereskedelmi testületek kiküldöttjeivel.

Nem helyezik át a piaci sátrakat. A sátrakban árusító piaci kereskedők Caciula kamarai főtitkár vezetésével ma delegációt küldtek Muresan megyei prefektushoz, akitől kérték, hogy vásárok alkalmával sátrakat továbbra is felállítsák a főtéren és annak környékén. Legutóbb ugyanis rendelkezés jelent meg, amely a Főter környékén megtiltja a sátrakban való árusítást és a sátrakat a Vágóhid téri gabonapiacra helyezi át. A prefektus megígérte, hogy a rendelkezést hatályon kívül fogja helyezni.

Vasárnap teljes igazgatótanács ülést tart a kolozsvári kamara. E hó 31. é. vasárnap délelőtt tizenegy órakor a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara teljes igazgatótanács ülést tart. Az igazgatótanács ezen ülésén igen nagyfontosságú kérdések fölött fog határozni, így többek között a kamara égisze alatt létesítendő gazdasági és társadalomtudományi szabad egyetem felállítását a ügyében is.

SELECT-MOZGÓ

Mai naptól kezdve bemutatásra kerül

AKÖLYÖK

THE KID

mely ezideig **CHARLIE CHAPLIN** és **JACKIE COOGAN**

legtökéletesebb együttes alakítása.

Ebben a filmben a filmművészet két kiválóságának együttműködése látható. Ez az egyedüli alkalom, amikor a filmművészet „Bernhard Shaw”-ját a klasszikus Charlotot Jackie Coogannal, a csodagyermekkel látjuk játszani. E hatalmas vígjátékot, mint egyedülállót, a világ összes országaiban a legnagyobb rokonszenvvel fogadták és filmnek ehhez hasonló sikere még nem volt.

Hogy a Select-mozgó igazgatósága a cluji közönségnek kedvéten járjon, semmiféle anyagi áldozatoktól nem riadt vissza, hogy ezt a kiváló filmet lekerse.

Különleges zene.

Ü est t
ság. Bukarestb
jövátéti, illetve
miután a kivált
dőt a tavalyi
felosztásáról.

A lej: Zürich
esten —, A

Kolozsvár.
tovább lanyhul
vetkezők:

Bécs 32 00

pest 314—320,

44-20, Newyork

1115, Milánó 9.

Zürich. Zá

208-25, Newyor

1942 00, Milánó

pest 72-50. Be

Varsó 72-50. B

Bukarest.

—, London

9-30, Zürich 4

Budapest —

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

schilling 31-50,

8-66, belga fran

Bukarest.

márka 54 00,

sterling 1116,

43-50, olasz 1

395, dollár 229

Ü est tart a hadikártalanítási bizottság. Bukarestből jelentik: Pánteken ülést tart a jóvátevéli, illetve hadikártalanítási bizottság, amelyen, miután a kívánt adatok már beérkeztek, véglegesen dönt a tavalyi költségvetésbe felvett 250 millió lej felosztásáról.

TŐZSDE
Január 28-án

A lej: Zürichben 225.00 Párisban 11.65, Budapesten —, Bécsben —

Kolozsvár. Minimális üzletkötés mellett ma tovább lanyhult a piac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 32.00-32.40, Prága 6.71-6.77, Budapest 314-320, Páris 8.60-8.65, Zürich 44.00-44.20, Newyork 223.50-227.50, London 1110.1115, Milánó 9.20-9.28.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.40, Amsterdam 208.25, Newyork 518.50, London 2520.70, Páris 1942.00, Milánó 2080.90, Prága 1535.00, Budapest 72.50, Belgrád 915.50, Bukarest 225.00, Varsó 72.50, Bécs 73.00.

Bukarest. Devizák: Páris 8.60, Berlin —, London 1115, Newyork 228.00, Milánó 9.30, Zürich 44.20, Bécs 83.25, Prága 6.75, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 850, német márka 54.00, leva 1.60, török lira 115, font sterling 1110, francia frank 8.65, svájci frank 43.50, olasz lira 9.30, drachma 2.83, dinár 805, dollár 229.00, lengyel forint 30.00, osztrák schilling 31.50, magyar korona 31.50, cseh korona 8.60, belga frank 10.20, holland forint —

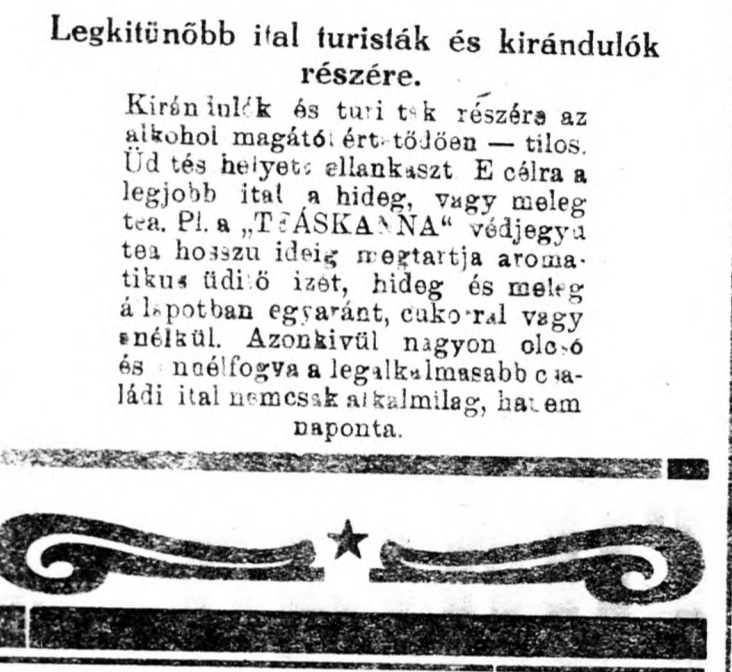
Ha művészi kivitelű fa, vas, vagy réz-butort és zongorát akar vásárolni, ne sejdüdj az utat MAROVÁSÁRHELYRE és tekintse meg Székely & Réty Erdélyrészi Butorgyár R.T. állandó butorkiállítását. Valódi Bösendorfer, Stingl, Wirth és Produktivgenossenschaft zongorák, továbbá tunirok és klisterneuburgi enyvezett lemezek nagy választékkal.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ
Magyar Színház heti műsora
Péntek: Orlow (Pintér, Neményi, László, Ihász Aladár). A jubileus előadás új beállításában. Mérsékelttel emelt helyárrakkal. Napibérlet 66 szám B. Sorozat 219)
Szombat d. n. 4 kor: Nagymama (Rendkívüli új előadás, Blaha Lujza emlékeztetére. Bevezető elődát tart Jenovics Jenő. Igen olcsó helyárrakkal. Sorozat 220)
Szombat este 8-kor: Annabál (Operettjudozság, először. P em erbérlet 34 sz. Lengyel Irénnel, László és Ihászszal. Sorozat 221)
Vasárnap d. n. 11 3-kor: Kék mazur (Karácsonyi Hívó Lászlóval. L szá litott helyárrakkal. Sorozat 222)
Vasárnap d. n. fél 6 kor: A Czárnö (Poor Lilivel. Leszállított helyárrakkal. Sorozat 223)
Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Annabál (Operettjudozság, 2 odszor. Bérletszünet. Lengyel Irénnel, László Andorral, Ihászszal. Sorozat-szám 224)
Hétfő: Annabál (3-odszor. Napibérlet 67 sz. A. Sorozat 225)
Kedd: Annabál (4-odszor. Napibérlet 68 szám B. Sorozat 226)
Szerda: Annabál (5-odszor. Bérletszünetben. Sorozatszám 227)
Csütörtök: Annabál (6-odszor. Bérletszünetben. Sorozatszám 228)

SINGER
Sifonfejgyár
és nikkelező telep. Szikvizes és kracherlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegnévedzés, Régi fejek átöntése a legelőnyösebb árban.
Telefon 446
Piaja Reg. Ferdinand 66. (Főter) Tárgy Maros

TEASKANNA
piros
tartalomdús és igen zamatos, legfinomabb aratású tiszta Indo-Ceylon tea. Keperék, erősebb felöntésnél lejszunnal, enyhébb felöntésnél anélkül igen ajánlatos.
Legkitünőbb ital turisták és kirándulók részére.
Kiránlók és turisták részére az alkohol magától ért. tőzően — tilos. Ud és helyet: ellankaszt E célra a legjobb ital a hideg, vagy meleg tea. Pl. a „TEASKANNA” védjegyes tea hosszú ideig megtartja aromatikus üdítő ízét, hideg és meleg állapotban egyaránt, cukorral vagy anélkül. Azonkívül nagyon olcsó és megelőzve a legalkalmasabb családi ital nemcsak alkalmilag, hanem naponta.

K A D I M A
Bankok, kereskedelmi vállalatok zárszámadásait és bármínemű nyomtatványait izléses kivitelben és olcsón készíti
N Y O M D A

CLUJ
STR. BARON L. POP 10

Ráth-féle
"שפת עמנו"
héber-magyar nyelvkönyv, mely beszerezhető 140 leiert, +10 lei portóköltség, a Ráth-könyvek nagyromániai képviselőjénél, a
„SAFRUTH”
zsidó könyvkereskedésben
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér 39)
Könyvkereskedők és egyesületek kedvezményben részesülnek

Most jelentek meg!

Table listing authors and book titles with prices: Camille Marbo: Madeleine... 200; Claude Anet (Egy orosz diáklány regénye) 165; Szabolcska László: Gárdonyi Géza élete és költészete... 120; Biró Lajos: Toinette... 125; France: A Föld é'ete... 250; Tagore: Gora... 190; Wassermann: Faber... 150; Wells: Tono Bungay... 250; Dános-Kovács: A szociális eszmék fejlődése a modern szocializmusig... 250; Lengyel: Tamás érdeklődik... 150

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

A. KLEPNER
Valódi angol szövekkülönlegességek raktáron minden angol és francia úri szabóság, Cluj, Calea Victoriei 2 sz. (volt Eisenstädter-szácsüzlet)

Hölgyeim!
Tulhalmozott raktár miatt pondkivül elárusítás!
Dáftin kalapok... 150 lej
Félc divetformák... 175 lej
Bárony modellek... 250 lej
IDEAL kalapüzlet
Cluj, Calea Regelo Ferdinand 8.

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszereket állásig hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vasagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **שרה ברכה** vendéglője,
Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga (Zedfa-utca) No 19.
A mert elsőrendű konyha! Mérsékelt árak.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy a mai napon az Abraham, Kádár és Tsa cég közléseikről békés uton váltam és Abraham Samuel és Simon Samuel akak a cég összes aktívait és passzívait átvették. Amidőn a mélyen tisztelt vendéközönség szíves támogatásáért és pártfogásáért a legálásabb köszönetemet fejezem ki, továbbra is szíves jóindulatokat kérem, kiváló tisztelettel Kádár I. Ignác

A nyári fűrdőszezonra keresték látogatott fűrdőhelyre panzió vezetésére egy vallásos, ügyes, teljesen perfekt szakácsnő. Megkeresések „Panzió” jellegre az Uj Kelet kiadóhivatalához küldendők. 541

Magánjáró ötvényeket nyersen és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara. 1819

Barzel

Fierarie
Vasüzlet

Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13

Telefon
1049

Gépirónó, német és magyar nyelvtudással, állást keres. Szíves megkereséseket „Német” jellegre a kiadóba kérek.

Keresünk megvételre 10-15 étermáza smüre búzát, feltétlenül megbízható. Ajánlatokat kérjük Pécskai ezelség, — Cluj, Timér-utca 1. sz. 547

**Nyomdák!
Könyv-
kötészetek!**

Fűződrót
minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a Tip **Fraternitas**

Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlattal szívesen szolgálunk. Nagyobb tételnél vidékre is utazunk. Telefon: 10-47, 2-28

FiataleMBER ki hittant tanítani tud, felvételük a Timca-i izr. hitközségnél, Ajánlatok Adler Samu hitk. elnökhöz küldendő, Timca, jud. Bihor. 565

Raktárnak, irodának, boltnak cea 60 m² utcai helyiség azonnal kiadó Honvéd-u. 16. Érteskezni ugyanott. 566

Két fiatalember (külön-tejáratu szobában lakást és jó kóser kosztot kapnak. Egyetem-u. 5, ajtó 3.

Bőrdetailista,

csakis elsőrendű erő,
küldje ajánlatát Farkas Ernő céghez, Cluj

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL”

borotváló por mely az ország területén **higienia**

szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja

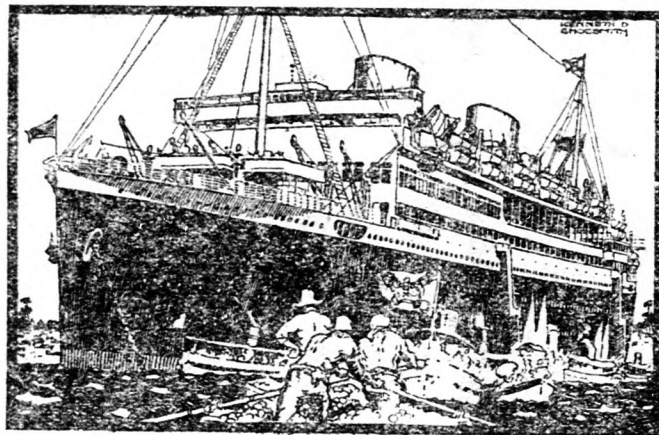
kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az **Mindenütt kapható.** (Csak az „IDEAL” Egyedüli készítője: felirásu a valódi.

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sighetul-Marnatiei egyedárusítója **Glanzman Adolf** ilatszertár **Str. Bogdan Voda 40**

THE ROYAL MAIL LINE

„ASTURIAS”

a világ legnagyobb 32,000 tonnás óceánjáró gőzhajója első utjára indul

Southampton-ból Délamerikába
1926. február 26-án.

Az „ASTURIAS” eszményi megtestesülése a legmodernebb technikai eszközök által lehetővé tett **abszolút kényelemnek és biztonságnak.** — Luxusberendezéseiből a következőket említjük meg: Tánc-, olvasó-, társalgó- és dohányzó termek, télikert, uszoda, sétahelyek, gyermek játszó-szoba, tornaterem, luxus szalonok, luxus kabinok, külön fűrdőszobával, egy-ágyas kabinok külön fűrdőszobával, mindenkor hideg és meleg víz. Külön kiemelendő a világon közismert R. M. S. P. tapasztalt és figyelmes személyzete.

The Royal Mail Steam Packet Co.
Bucuresti, Calea Grivitei No 157.

Fiók Arad, Str. Colonel Paulia No. 11.
Timisoara, Hotel Coroana.
Cernăuți, Piața Dacia No 1.
Chișinău, Str. Carol Schmidt No 86.
Oradea-Mare, Bulv. Regele Ferdinand 86.

Zsidó irodalom

S. I. Agnon: És a meggörcbedt kiegyensúlyozott... 40
S. Alechem: Leégett nemeselek... 25
Bin Gorion: József és Testvérei... 30
Fényes Samu: Jidli első változása... 45
Max Nordau: Mesék... 30
Gizskalay János: A titok... 15
Kaczér II és: Gólem ember akar lenni... 15
M x Nordau: Doktor Kohn... 40
Zeugó hárfá (antológia)... 30
Singer: Asmodaj... 80
Kabbalisták és Csodatevők... 30
B ró Lajos: A zsidók utja... 60
Max Brod: A cionizmus harmadik korszaka... 30
Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza... 45
Goldmann: A zsidó nemzet követelesei... 10
Sch. Gorelik: Cion és Gólu... 15
Grottó Mór: Zsidó Renaissance... 25
Herzl: A zsidó állam... 25
Majrovits N. Jehuda: Tóra és cionizmus... 10
Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben... 10
Paneth Hermann: Utazásom a Szentföldön... 10
N. Sokolow: Uj zsidó... 15
Sombart Werner: A zsidók jövője... 30
G szkalay: Tamár... 70
Goldschmidt: Egy zsidósors... 140
Szabó: Zsidó komédiások... 40
— Légvárak urai... 30
Gizskalay: Uj próféciák... 85
— Jönni fog még egy kippur napja... 120
— Guschalav látomása (amatőr)... 140
Salom Asch: A bosszu istene... 30
Ben Ami: Uj Palesztina... 100
Székely Béla: Vajudó ország... 100
Bernann u. Rundt: Palesztina... 80
Lacratella: Silbermann (Egy zsidó fiu története)... 80
Benoit: A táncosnő... 132
Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül... 150
Dr. Fürst: Zsidó történet — zsidó kultúra... 50
Dr. Krausz: A zsidó Palesztina... 35
Gronich: Dr. Simon Áron... 40
Blumenthal: Jüdische Anekdoten... 35
Kis Arnold: Echod... 20
Mendale: A santa Fiske... 80

I. Csoport:

Zangvill: Üvegesiszolo
Ujvári Péter: A cédrusfa daliája
Dr. S. Bernstein: A cionizmus lényege és szervezete
Csirikov: A zsidók (Dráma)
Dr. Richtmann: Ortodoxia és cionizmus
Dr. Schönfeld: Vissza a gettóba
Dr. Simon: Hova vezet a zsidók utja?
Ujvári: A tulsó parton

A nyolc kötet ára 155 lej.

II. Csoport

Martin Buber: A zsidóság és az emberiség
Achad Haam: Nitzsheanizmus és zsidóság
Max Brod: Zsidóság és kereszténység viszonya
Silbermann: Zsidó kultúra és modern világnézet
Lukács Zoltán: Szemelvények a talmudból
Az öt füzet ára 50 lej

Gabella-jegyek **Révész Ernő**
könyvnyomdája — Marosvásárhely

Rendkívüli alkalmi árak!

I-a színes french ing csak 260 lej
Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej

WEISS SIEGFRIED
kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Szerkesztőség
Hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St.
Pop (Brassai-utca)
Telefon:
Szerk. és kiad.
977, 228 és
E. N. Sz. — —
Egy szám ára pályázatokon és vidéken is Bukarestben — —

1926 január 30

Fischer József

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) A zsidó erejével határozta meg a Magyar Párt politikáját a közszépi liberális párttal. A zsidó számos helyen mert tudvalevő, hogy a Magyar Párt, amelynek a zsidó kisebbség a vezetője, a választásokon kielégítő eredményt érte el. Magyar Párt részéről tárgyalásokról hírvételek nem történtek, az országban a zsidó híreket sem nem láthatjuk tartottak ebben a Fischer Józsefet, Szövetség elnökét a Magyar Pártban. Dr. Fischer József:

— Napok óta a Magyar Pártban a liberális párttal való megállapodás minden érdekvonaltól nagyobb fentartással. — A kérdés a zsidó választási b... egy új paktum... — A zsidó... azon az álláspont... kisebbségek köz... vonatkozólag me... sabbégek egység... zék aztán a töb... adott viszonyok... ményeket kiharo... — Ez az állás... gyalások során is... blokk a közszépi... gyar Párt megbiz... Párt tárgyaló me... ezt a nézetünket... volt, hogy a ki... bön álló közszépi... haladó fontosság... egy új, egészsége... t. i. a kulturális... gesen háttérbe sz... vel törekedjenek... demokratikusabb... — A Magyar... kedvező eredmén... menő megállapo... a két párt vezet... függővé.

— A zsidó... között is e meg... felfogásához képe... járulását, egyben... felfogásának, hog... ez a választási... harci riadóul a... arra kell tehát... lehet, az összes... közli listát kell... nem volna, a kis... azzal a többség... amely a legtöbb... a kisebbségek a